Učiteľské Noviny

Periodikum s tradíciou od roku 1951

ROZHOVOR

PETER LUKÁČ

TÍMY EXPERTOV SÚ RUKAMI, NOHAMI AKO I MYSĽOU CELEJ ORGANIZÁCIE

MACHUĽA NESPOKOJNOSTI

NOVÝ NÁRODNÝ PROJEKT

VEĽKÁ JARNÁ SÚŤAŽ

ZAPOJTE SA A HRAJTE O ZAUJÍMAVÉ CENY

5/2017 Ročník LXII Rozširované bezplatne.

KALENDÁR

PONDELOK	UTOROK	STREDA	ŠTVRTOK	PIATOK	SOBOTA	NEDEĽA
1 Sviatok práce	2 Európsky týždeň mládeže - Prešov	3	4 Európsky týždeň mládeže - Trenčín	5 Otvorenie: Technika hrou do základných škôl - Nadácia Volkswagen	6 Európsky týždeň mládeže - Bratislava	7
8 Deň víťazstva nad fašizmom	9 Deň Európy - Bratislava	10	11	12	13	14
15	16 CVTI - Vedec roka 2016	17	18	19 Ukončenie súťaže: Jar na škole!	20	21 SAME WORLD: predkladanie dobrých príkladov - súťaž
22 Začína obdobie ústnych maturitných skúšok	23	24	25 CVTI - Vedecká cukráreň: K počiatkom vesmíru - cesta tam a späť	26 Uzatvorenie: Výzva na predloženie žiadostí o financovanie rozvojového projektu - Minedu	27	28
29	30	31 Uzatvorenie: Projekty zamestnancov - Nadácia Volkswagen Uzatvorenie: Prihlášky na nadstavbové a pomaturitné štúdium	1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11

TEMPORA MUTANTUR, NOS ET MUTAMUR IN ILLIS.

V čase, keď som maturovala, bolo medzi mojimi spolužiačkami moderné učiť sa latinské výrazy a používať ich v bežnej komunikácii, predstierajúc inteligenciu. Toto bola jediná veta, ktorú som sa tajne naučila ja, avšak nikdy sa mi nenaskytla príležitosť použiť ju. Čím ďalej, tým viac som na ňu myslela a takisto sa mi čoraz viac ukazovala ako pravdivá. Krásnym príkladom sú nám dnešné deti, ktoré sa už pomaly rodia s hlavou vztýčenou... sedia, chodia, rozprávajú a to všetko o poznanie skôr, ako sme to robili my. V tejto pokrokovej a rýchlej dobe sa však, paradoxne, množstvo z nás uchyľuje k tradíciám, zvykom a k dávnemu spôsobu života.

Kontrast napredovania a zároveň vracania sa k základným zdrojom nás natoľko ohromil, že sme sa ho snažili skĺbiť aj do nášho periodika. A tak, vážení čitatelia, je mi cťou predstaviť vám nový koncept Učiteľských novín. Koncept, ktorý uznáva prestíž pedagogického povolania, koncept, ktorý pravdivo otvára témy pedagogickej praxe, a koncept, ktorý prináša aktuálne novinky z domova i zo sveta.

Želám vám príjemné čítanie. ▪

Veronika Trojáková

Mgr. Veronika Trojáková

OBSAH

ÚVOD

2 Kalendár

3 Príhovor šéfredaktora

VÝZVY, KONFERENCIE A SÚŤAŽE

5 Nadácia Volkswagen Slovakia

6 Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky

7 Nadácia Tatra Banky

8 Učiteľ nie je Google

9 Moja trieda hrá udržatľne

10 Odborné vzdelávanie 4.0

AKTUALITY

11 Aktuality

14 Machuľa nespokojnosti

DUÁLNE VZDELÁVANIE

17 Duálne vzdelávanie

EXTERNÉ

22 Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie

26 Jar v školách

ŠKOLY

29 7 kruhov poznania predškoláka

32 Šamorín : Bratislava = 1:1

34 Škola hrou v 21. storočí

PORADŇA

36 O čo tým deťom ide?

38 Slušný človek je vychovaný človek

40 Výchova a vzdelávanie musí byť postavená na základe starostlivosti o zdravie

ŠTUDENTSKÁ ČASŤ

43 Ako som sa dostal na výšku do Londýna

45 And Otakar goes to...

Vážení čitatelia, pripravili sme pre vás túto rubriku, aby sme vám aspoň trochu uľahčili hľadanie a priblížili možnosti, ako aj na vašej škole napredovať, vzdelávať sa, čerpať fondy a iné. Ak viete o nejakých výzvach, ktoré sme nezverejnili, alebo sa chcete podeliť o skúsenosti z realizácie projektov atď., píšte na redakcia@ucn.sk, predmet e-mailu: VÝZVA.

NADÁCIA VOLKSWAGEN SLOVAKIA

Nadácia
Volkswagen Slovakia

Grantový program: Projekty zamestnancov

Cieľ: Podporiť verejnoprospešné vzdelávacie projekty zamestnancov spoločnosti Volkswagen Slovakia.

Oprávnený žiadateľ: Občianske združenia, školy, predškolské zariadenia, verejnoprospešné organizácie

Oprávnené aktivity: vzdelávanie v oblasti techniky, nemeckého jazyka, pohybovej a dopravnej výchovy a vzdelávanie pre sociálne slabšie, resp. inak znevýhodnené skupiny obyvateľstva

Oprávnené územie: realizácia projektov na Slovensku

Výška dotácie: 1000 €

Termín: 28. 4. 2017 – 31. 5. 2017

Viac informácií: http://www.nadacia-volkswagen.sk/oblasti-podpory/grant-projekty-zamestnancov/

Kontaktná osoba:

Adriana Smolinská

projektový manažér

Nadácia Volkswagen Slovakia

Tel.: +421-2-6964-3567

Mobil: +421-914-774355

adriana.smolinska@volkswagen.sk

Názov: Technika hrou do základných škôl

Cieľ: Podporiť zavádzanie interaktívnych technických aktivít do vyučovania na základných školách. V rámci projektu bude poskytnuté školenie, metodický materiál (metodika, pracovné listy) a sada pomôcok k jednotlivých aktivitám.

Oprávnený žiadateľ: základné školy Bratislavského, Trnavského a Nitrianskeho kraja

Oprávnené územie: Bratislavský, Trnavský a Nitriansky kraj

Výška dotácie: účasť na školení až trom učiteľom za školu, metodický materiál (metodika, pracovné listy) a sada pomôcok k jednotlivých aktivitám

Termín: 5. 5. – 31. 8. 2017

Viac informácií: http://www.nadacia-volkswagen.sk/oblasti-podpory/technika-hrou-od-zakladnych-skol/

Kontaktná osoba:

Alexandra Pappová

projektový manažér

Nadácia Volkswagen Slovakia

Tel.: +421-2-6964-2858

Mobil: + 421-902-471-398

alexandra.pappova@autovision.sk

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA, VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU SLOVENSKEJ REPUBLIKY AKO SO PRE OP ĽZ

Výzva na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok na zvýšenie inkluzívnosti vzdelávania.

Zameranie: Zvýšenie inkluzívnosti vzdelávania

Názov výzvy: V základnej škole úspešnejší

Kód výzvy: OPLZ-PO1/2016/DOP/1.1.1-01

1. kolo: 24. 4. 2017

2. kolo: 8. 6. 2017

Ciele: Uplatňovať model inkluzívneho vzdelávania v školách. Zlepšiť študijné výsledky žiakov ohrozených školským neúspechom. Vytvárať vhodné podmienky na vzdelávanie s dôrazom na uplatňovanie rovnakého prístupu k vzdelaniu.

Oprávnený žiadateľ:

základné školy v zmysle zákona č. 245/2008 Z. z o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov zriaďovateľ základnej školy podľa §19 ods. (2) zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v prípade, ak základná škola nemá právnu subjektivitu základné školy pre žiakov so zdravotným znevýhodnením pre aktivitu zameranú na vytvorenie pracovného miesta pre asistenta učiteľa pre žiakov so zdravotným znevýhodnením

Oprávnená cieľová skupina: žiaci základných škôl vrátane žiakov so špeciálnymi výchovnovzdelávacími potrebami

Oprávnené aktivity:

Vychádzajú zo špecifického cieľa 1.1.1 OP ĽZ: aktivity prispievajúce k vyrovnávaniu znevýhodnenia žiakov a zabezpečeniu rovnosti príležitostí vo výchovno-vzdelávacom procese; aktivity rozvíjajúce spoluprácu s rodičmi a komunitou; aktivity podporujúce interkultúrne prostredie s cieľom predchádzania segregácie na školách a v triedach (napr. prostredníctvom vytvárania a realizácie lokálnych akčných plánov pre inkluzívne vzdelávanie); skvalitňovanie diagnostikovania a rediagnostikovania detí a žiakov s cieľom predchádzať neodôvodnenému odkladaniu začiatku plnenia povinnej školskej dochádzky, školskej neúspešnosti detí a ich zaraďovaniu do špeciálnych tried a škôl; aktivity zamerané na vytváranie vhodných podmienok pre spoločné vzdelávanie majority a detí/žiakov so ŠVVP s ohľadom na deti/žiakov pochádzajúcich z MRK; aktivity zamerané na zlepšenie školskej úspešnosti žiakov vrátane žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

Oprávnené územie: celé územie SR

Príspevok: Min. 9 342 €/Max. 424 440 €

Viac informácií:

http://www.minedu.sk/30122016-vyzva-na-predkladanie-ziadosti-o-nenavratny-financny-prispevok-na-zvysenie-inkluzivnosti-vzdelavania-oplz-po12016dop111-01/

Elektronickou formou na e-mailovej adrese:

esf.vzdelavanie@minedu.sk

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA, VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Výzva na predloženie žiadostí o financovanie rozvojového projektu „Odstránenie stavebných bariér v školách, ktoré navštevujú žiaci so zdravotným postihnutím 2017“

Cieľ: Oblasťou podpory je zlepšovať podmienky vzdelávania žiakov so zdravotným postihnutím. Podpora je zameraná na zabezpečenie odstránenia stavebných bariér v základných školách a špeciálnych školách okrem špeciálnych materských škôl, v ktorých sa vzdelávajú žiaci so zdravotným postihnutím, s cieľom úspešne a efektívne vzdelávať týchto žiakov.

Oprávnený žiadateľ: zriaďovatelia základných škôl, ktoré vzdelávajú žiakov so zdravotným postihnutím, zriaďovatelia špeciálnych škôl (okrem špeciálnych materských škôl)

Ako žiadať?

Vyplnenú žiadosť s charakteristikou projektu a s analýzou finančného zabezpečenia realizácie rozvojového projektu zašle oprávnený žiadateľ príslušnému okresnému úradu v sídle kraja, odboru školstva, do 26. mája 2017 s označením na obálke: „RP – Odstránenie stavebných bariér 2017“.

Písomná žiadosť obsahujúca cieľ projektu, charakteristiku projektu, časový harmonogram realizácie projektu a analýzu finančného zabezpečenia realizácie rozvojového projektu neprekročí 4 strany textu a je k dispozícii na www.minedu.sk v časti Rozvojové projekty v regionálnom školstve.

Výška príspevku: max. 15 000 EUR

NADÁCIA TATRA BANKY

BRATISLAVA 16. apríla (SITA) – *Mimovládne organizácie môžu získať grant pre svoje projekty, ktoré prispievajú k zvyšovaniu úrovne vzdelávania na vysokých školách. Projekty podporí už po desiatykrát Nadácia Tatra banky. Agentúru SITA o tom informovala manažérka Nadácie Tatra banky Zuzana Böhmerová.*

Cieľom grantového programu Vedieť viac je podporiť aktívne skupiny študentov, profesorov, odborníkov a vedeckých pracovníkov na vysokých školách, ktorých členovia idú v procese vzdelávania nad oficiálny rámec. Böhmerová tvrdí, že podpora vzdelávania je jednou z hlavných strategických priorít nadácie. „Každý podporený a zrealizovaný projekt, smerujúci k skvalitneniu vysokoškolského vzdelávania, napĺňa nielen našu misiu, ale je aj pozitívnym poznaním, že školy majú neustály záujem ísť nad rámec svojich vzdelávacích procesov,“ uviedla Böhmerová.

Grantový program Vedieť viac je zameraný na rozširovanie

poznania v rámci jednotlivých učebných predmetov, vedných odborov a disciplín či na zlepšovanie vzdelávacích, ale aj organizačných metód a metodík. Je zameraný aj na rozvoj vedeckej a odbornej činnosti učiteľov, vedeckých a odborných pracovníkov a študentov vysokých škôl, ďalej na aplikovanie získaných poznatkov v praxi alebo na zlepšenie spoločenskej angažovanosti učiteľov, odborných pracovníkov a študentov vysokých škôl. Uzávierka grantového programu je 5. júna. Plánovaná výška grantu je 30 000 eur, pričom maximálna výška podpory na jeden projekt je 5 000 eur. Projekty môžu záujemcovia podávať elektronicky prostredníctvom online formulára na webovej stránke Nadácie Tatra banky. ■

RAABE POZÝVA NA 6. ROČNÍK MEDZINÁRODNEJ ODBORNEJ KONFERENCIE PRE PEDAGÓGOV UČITEĽ NIE JE GOOGLE 4

Aktuálne témy z oblasti školstva na Slovensku. Trendy vo vzdelávaní zo zahraničia. Bohatý odborný program s viac ako 40 rôznymi aktivitami. Renomovaní lektori zo Slovenska, ale aj zahraničia. A k tomu takmer 500 pedagógov z celého Slovenska. O čom je reč? O ďalšom ročníku medzinárodnej odbornej konferencie pre pedagógov s názvom Učiteľ nie je Google 4, ktorú opäť organizuje odborné nakladateľstvo RAABE Slovensko.

„Každý rok je pre nás ako organizátora veľkou výzvou, aby sme učiteľom a riaditeľom škôl ponúkli kvalitný program, priniesli množstvo nových poznatkov aj inšpirácií k ich neľahkej práci a tiež nové formáty. V tomto duchu sa budeme snažiť aj tento rok nesklamať ich očakávania a opäť máme v pláne posunúť v organizácii konferencie latku o kúsok vyššie," povedala Mgr. Mira Schrimpelová, konateľka odborného nakladateľstva RAABE Slovensko.

Kedy to bude?

15. – 16. 6. 2017 Hotel SENEC**** v Senci

Pre koho je konferencia určená?

Pre všetkých pedagógov, ktorým záleží na zvyšovaní kvality vzdelávania na Slovensku, pričom v bohatom programe si každý niečo nájde, či už je to riaditeľ alebo zástupca školy, učiteľka v materskej škole, ale napríklad aj učiteľ matematiky, techniky, prírodovedy…

Čo ma čaká?

Bohatý odborný aj sprievodný program.

Odborný program tohtoročnej konferencie organizátori vystavali na troch nosných tematických pilieroch:

1. Kultúra, spoločnosť, náboženstvo a vzdelávanie

Inakosť determinuje vzdelávanie.

Európa sa radikálne mení.

Ako reaguje školstvo?

2. Vzdelávanie 5.0.

Kritická analýza prínosu digitálnych technológií.

Ako je možné koexistovať vo svete sietí?

3. Rovnosť a nerovnosť šancí vo vzdelávaní

Vzdelávanie v medzinárodnom kontexte. ›

Ako vytvoriť optimálnu vzdelávaciu klímu v škole? Integrácia utečencov v školách, efektívna spolupráca zriaďovateľa a školy, finančná kontrola v školách, deti so ŠVVP, renesancia vo vzdelávacej oblasti Človek a svet práce, adaptívne učenie, vzdelávanie dvojročných, verejné obstarávanie v školách, inovatívny prístup k prírodným vedám – to sú niektoré z množstva tém, ktoré v Senci tento rok odznejú. Účasť takmer 40 renomovaných slovenských lektorov spolu so zahraničnými prednášajúcimi z Írska, Českej republiky, Nemecka, Švajčiarska a Indonézie je prísľubom naozaj kvalitného odborného programu. *„Učitelia, ktorí na naše konferencie chodia pravidelne, už vedia, že program dvojdňového podujatia si vďaka rozmanitosti formátov aj tém môžu prispôsobiť podľa vlastných preferencií, svojej odbornosti a potrieb. Aj tento rok dotvoria príjemnú atmosféru známi moderátori. Účastníkov takisto čaká zaujímavý večerný program v štýle garden party priamo na brehu jazera,"* prezradila Mira Schrimpelová.

Ako sa môžem prihlásiť a čo je v cene?

Prostredníctvom oficiálnej stránky www.raabe.sk, kde nájdete aj bližšie informácie ohľadom konferencie.

Poplatok zahŕňa účasť na konferencii, materiály ku konferencii, dopoludňajšie občerstvenie, obed a popoludňajšie občerstvenie v prvý deň konferencie, večerný program s prekvapením, ranné občerstvenie a obed na druhý deň konferencie, ako aj online prístup k prezentáciám v podobe zhrňujúceho zborníka vrátane darčeka pre každého účastníka od generálneho partnera konferencie – spoločnosti Dynasit v hodnote 40 EUR. ■

SAME WORLD
MOJA TRIEDA HRÁ UDRŽATEĽNE
APRÍL - JÚL 2017

Realizovali ste so svojimi študentmi zaujímavú aktivitu, metodiku alebo inovatívny vzdelávací prístup v globálnom vzdelávaní alebo environmentálnej výchove, o ktorú sa chcete podeliť alebo ju zverejniť? Ak áno, predstavte nám svoj dobrý príklad a zapojte sa do 1. európskej súťaže SAME WORLD! Víťazná skupina (učitelia a študenti, ktorí sa na tejto aktivite zúčastnili) vyhrajú skvelú cestu a zážitok, zúčastnia sa na medzinárodnom seminári SAME WORLD, ktoré sa bude konať v októbri 2017.

Čo je cieľom súťaže?

Cieľom súťaže je identifikovať a predstaviť dobré vzdelávacie postupy zamerané na tému životného prostredia a udržateľného spôsobu života v rámci formálneho vzdelávacieho systému v Európe.

Aký typ vzdelávacej aktivity je možné nominovať?

Účastníci môžu predložiť vzdelávaciu metódu alebo techniku, ktorú nedávno použili vo vzdelávacom kontexte a o ktorú sa chcú podeliť. Môže ísť o vzdelávaciu aktivitu so žiakmi, dlhšiu alebo kratšiu aktivitu v triede v rámci niektorého predmetu (t. j. trvajúcu niekoľko vyučovacích hodín) alebo dlhodobé aktivity v kontexte interdisciplinárneho mimokurikulárneho školského projektu (trvajúceho niekoľko týždňov alebo mesiacov). ›

Aké sú témy súťaže?

Vzdelávacie postupy by mali byť zamerané alebo by mali súvisieť s jednou z nasledujúcich troch hlavných tém environmentálneho vzdelávania k udržateľnosti:

- Zmena klímy,
- Environmentálna spravodlivosť,
- Environmentálna migrácia.

Uvádzame niekoľko príkladov špecifických tém (alebo podtém): spotreba a životný štýl; vnútro a medzigeneračná spravodlivosť; udržateľné využívanie prírodných zdrojov; energetická efektívnosť; recyklácia; zvyšovanie uvedomenia o zmene klímy; životné prostredie a zdravie; biodiverzita; udržateľná mobilita; občianstvo a voľné statky; environmentálna degradácia a migrácia; environmentálni utečenci atď.

Záujemcovia si môžu pozrieť vzdelávaciu platformu SAME WORLD (edu-kit.sameworld.eu), nájsť vhodný materiál a aktivity.

Kto sa môže zúčastniť?

Súťaž SAME WORLD je otvorená pre učiteľov stredných škôl z celej Európy, ktorí so svojimi študentmi za posledné 3 roky (školské roky 2014 – 2015, 2015 – 2016 a 2016 – 2017) realizovali aktivity v rámci environmentálneho vzdelávania a vzdelávanie detí k udržateľného spôsobu života (vrátane vzdelávania ku globálnemu občianstvu).

Termín na predkladanie dobrých príkladov je 21. máj 2017. Viac informácií nájdete na stránke Slovenského centra pre komunikáciu a rozvoj: www.sccd-sk.org

ODBORNÉ VZDELÁVANIE 4.0

Deutsch-Slowakische Industrie- und Handelskammer
Slovensko-nemecká obchodná a priemyselná komora

Slovensko-nemecká obchodná a priemyselná komora (SNOPK) vás pozýva na 2. slovensko-nemeckú konferenciu k odbornému vzdelávaniu s názvom ODBORNÉ VZDELÁVANIE 4.0: Nové požiadavky na kvalifikovanú pracovnú silu v digitálom svete – výzvy pre systém vzdelávania. Bratislava, 8. jún 2017

Myšlienky podujatia: Digitalizácia priemyslu a služieb od základov zmení postupy a obsahy pracovného sveta. Požiadavky na kvalifikovanú pracovnú silu sa menia čoraz rýchlejšie. Početné výrobné prevádzky na Slovensku sú už dnes súčasťou týchto zmien. Tento trend sa v najbližších rokoch ešte rozšíri. Slovensko prechádza transformáciou systému odborného vzdelávania od výhradne školského prístupu na systém duálneho vzdelávania. Je to príležitosť prispôsobiť odborné vzdelávanie už od začiatku skutočným potrebám trhu práce. Digitalizáciou však stále viac na dôležitosti získava aj ďalšie odborné a celoživotné vzdelávanie. Platí to pre odborných pracovníkov vo firmách aj pre učiteľov odborných predmetov v školách a výchovných poradcov. Ako by mohli vyzerať koncepty pre Slovensko, ktoré by vedeli sledovať dynamiku týchto trendov?

O týchto a iných kľúčových otázkach chceme diskutovať so zástupcami politiky, s odborníkmi a vizionármi. Spoločenská a politická diskusia k Vzdelávaniu 4.0 je viac ako nevyhnutná. Táto konferencia by mala byť viditeľným prínosom pri rozvíjaní tejto nevyhnutnej diskusie aj s reflexiou na aktuálny vývoj v tejto oblasti v Nemecku.

Kontaktné osoby SNOPK:

Dr. Guido Glania
e-mail: glania@dsihk.sk

Željka Šenkovič
e-mail: senkovic@dsihk.sk

POSTAVENIE DRUHÉHO CUDZIEHO JAZYKA V ZŠ NIE JE USPOKOJIVÉ, TVRDÍ PREDMETOVÁ KOMISIA ŠPÚ

BRATISLAVA 18. apríla (SITA) – Postavenie druhého cudzieho jazyka v základných školách nie je uspokojivé. Je potrebné vyvinúť čo najväčšie úsilie na jeho posilnenie. Zhodli sa na tom členovia predmetovej komisie pre cudzie jazyky v Štátnom pedagogickom ústave (ŠPÚ) počas rokovania o problematike Rámcového učebného plánu s rozšíreným vyučovaním cudzích jazykov pre základné školy s vyučovacím jazykom slovenským. Informovalo o tom ministerstvo školstva na svojej internetovej stránke.

Riaditeľ Štátneho pedagogického ústavu Ľudovít Hajduk uviedol, že urobia, čo bude v ich silách, aby dosiahli najlepšie efektívne riešenie pre školy, učiteľov a najmä deti, z ktorých mnohé budú potrebovať k svojmu zamestnaniu nielen anglický, ale aj ďalší cudzí jazyk. „Mimoriadne aktuálna je táto otázka v regiónoch Slovenska, kde prišli investori z krajiny s iným úradným jazykom ako anglickým. Máme tiež poznatky, že výrazný záujem o ďalší cudzí jazyk prejavujú aj rodičia a žiaci v Bratislavskom kraji, ktorý je blízko alebo dokonca susedí s Rakúskom, kde je úradným jazykom nemčina," zdôvodnil záujem riešiť problém druhého cudzieho jazyka Hajduk.

Zdroj: SITA

SLOVENSKO SA MUSÍ VIAC ZAPÁJAŤ DO AKTIVÍT UNESCO

BRATISLAVA 19. apríla (SITA) – Slovensko musí mať záujem efektívnejšie zapájať do aktivít UNESCO svoje ministerstvá a inštitúcie, mimovládne organizácie, súkromný sektor, mládež aj verejnosť, aby sa programy tejto medzinárodnej organizácie sprístupnili pre široké vrstvy spoločnosti.

Ako sa uvádza vo vyhlásení ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí, táto oblasť bude úlohou nového orgánu – poradného zboru expertov Slovenskej komisie pre UNESCO, s členmi ktorého sa dnes na pôde rezortu diplomacie stretol aj minister Miroslav Lajčák. „Na Slovensku sme si dlhodobo vedomí, že nie celkom dostatočne využívame potenciál, ktorý UNESCO ponúka. Chceme a musíme to zlepšiť. Chceme vidieť viac Slovenska v UNESCO a viac UNESCO na Slovensku, priblížiť myšlienky UNESCO celej našej spoločnosti a šíriť jej hodnoty s dosahom na ľudí rôznych vekových kategórií, laikov aj odbornú verejnosť," uviedol minister s tým, že v tejto oblasti nejde len o to, že UNESCO chráni umelecké pamiatky či hmotné a nehmotné kultúrne dedičstvo. „Ide aj o to, aby myšlienky a hodnoty UNESCO prenikali do školských lavíc i mimoškolských aktivít, do kultúrnych inštitúcií i novinárskych kruhov, ale aj medzi mladých vedcov, výskumníkov a mali reálny dopad na život na Slovensku," zdôraznil Miroslav Lajčák. Podľa šéfa diplomacie ide v súvislosti s UNESCO o témy z najrôznejších spoločenských aj prírodovedných disciplín, výskumu, vzdelávania, inovácií a kreativity vo vede a v technológiách, sociálnej transformácie, dialógu medzi kultúrami, kreativity v umení, ochrany novinárov a slobody vyjadrovania, ako aj vytvárania vedomostných spoločností, rozširovania kultúry mieru a boja proti násiliu, manažment prírodných zdrojov a ich udržateľnosť, ochranu vodných zdrojov, rovnoprávnosť či mládež v tom najširšom zmysle slova. *„Bol by som rád, keby sa jednotlivé sektory UNESCO u nás viac využívali a naši odborníci mali osoh*

z ponúkanej expertízy. Cesta k tomu vedie cez intenzívnejšie zdieľanie informácií medzi Slovenskom a UNESCO. Inými slovami, je čas, aby sa UNESCO a Slovensko konečne lepšie spoznali," uzavrel Miroslav Lajčák, ktorý zároveň odovzdal členom poradného zboru expertov menovacie dekréty. Samotný minister pôsobí ako predseda tohto orgánu.

Poradný zbor expertov tvoria podľa rezortu zahraničia uznávané osobnosti vedeckého, akademického, vzdelávacieho, kultúrneho a spoločenského života. Vláda schválila v júli 2016 nový štatút Slovenskej komisie pre UNESCO, ktorý vytvára predpoklady na dôraznejšie presadzovanie našich záujmov v tejto organizácii.

Zdroj: SITA

DIEVČATÁ NECHCÚ ŠTUDOVAŤ VEDU A TECHNOLÓGIE. SLOVENSKO PRICHÁDZA O TALENTY

O prieskume:

Unikátny prieskum spoločnosti Microsoft *Prečo európske dievčatá neštudujú vedu?* zahrnul jedenásť európskych krajín: Slovensko, Českú republiku, Fínsko, Francúzsko, Taliansko, Írsko, Nemecko, Holandsko, Poľsko, Rusko a Veľkú Britániu. Výsledkom je jedinečná štúdia, ktorá sa zatiaľ v Európe v takomto rozsahu nerealizovala. Microsoft sa spojil s odborníkmi v tejto oblasti, zrealizovali rešerš literatúry, zorganizovali skupinové diskusie s 54 dievčatami v deviatich krajinách a kvantitatívny prieskum medzi 11 500 dievčatami v 11 krajinách. Na účely výskumu bol pojem STEM (Science, Technology, Engineering and Maths) definovaný (a vysvetlený účastníkom prieskumu) ako prírodné vedy (vrátane biológie a medicíny), technológie, inžinierstva (vrátane dizajnu) a matematika.

Fakt, že záujem o vedu a technológie u tínedžeriek klesá, bol známy už predtým. Kedy sa však presne začína vytrácať? „Slovenské dievčatá sa o tzv. STEM predmety začínajú zaujímať až v 12 rokoch, čo je o rok neskôr, než je európsky priemer. Viac alarmujúci je fakt, že v období, keď sa rozhoduje o výbere strednej školy, medzi trinástym a šestnástym rokom, sa ich záujem prepadne hlboko pod európsky priemer," uviedla Lenka Čábelová, manažérka komunikácie spoločnosti Microsoft.

V celoeurópskom porovnaní sa najskôr o vedu a technológie začínajú zaujímať dievčatá v Rusku (v desiatich rokoch). V Poľsku sa záujem začína v dvanástom roku života, ale výrazne stúpa v šestnástich rokoch a nikdy neklesne pod európsky priemer.

Záujem dievčat o STEM treba podchytiť skôr

Vláda, učitelia a rodičia majú na Slovensku aj v Európe k dobru priemerne štyri až päť rokov na to, aby dokázali zvrátiť klesajúci záujem dievčat o tieto dôležité predmety (medzi 12 a 16 rokmi). Hoci po dovŕšení 16. narodenín záujem o STEM predmety opäť rastie, nikdy sa už nevráti na pôvodnú hodnotu pred vekom 12 rokov. „Dievčatá nevidia dostatočne silné prepojenie týchto predmetov s ich každodenným životom, chýba im podpora rodičov a učiteľov a taktiež dostatočný počet

vzorov na uplatnenie v budúcom živote," dodala Lenka Čábelová. Dôvodom straty záujmu môže byť aj prechod z prvého na druhý stupeň školy, zmena prostredia a učiteľov a proces dospievania.

Podľa docentky **RNDr. Beáty Brestenskej, CSc.**, z Prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave pritom dievčatá v STEM dosahujú rovnaké alebo lepšie výsledky než chlapci. V IT Fitness Teste1, ktorý realizuje na Slovensku už šiesty rok, pravidelne víťazili dievčatá. „Napriek tomu mladé ženy z kariéry vo vede a technike rezignujú. Ženy vzdelané v prírodných a technických odboroch chýbajú nielen vo firmách, ale aj v neziskovom sektore a štátnych inštitúciách. Záujem dievčat je potrebné vzbudiť už skôr – na prvom stupni základných škôl a nie je to len úlohou učiteľov." O budúcnosti v odboroch STEM by mali podľa nej s dievčatami hovoriť aj rodičia, aby búrali stereotypy. Firmy a inštitúcie zase môžu prispieť k plastickejšej predstave dievčat o budúcom zamestnaní vo vede a v technológiách.

Slovensko si nemôže dovoliť strácať ďalšie talenty

Podľa OECD iba jeden z piatich absolventov odboru počítačových vied v 35 európskych krajinách je žena. Ide o obrovský nevyužitý potenciál a jeden z hlavných problémov pre súčasný aj budúci trh práce: Európa môže podľa Európskej komisie v roku 2020 čeliť nedostatku až 900-tisíc kvalifikovaných IT pracovníkov.

„Práca v budúcnosti je neodmysliteľne spojená s informačnými technológiami. Bude preto dôležité, aby dostatočná časť populácie mala vedomosti a expertízu, ktoré im umožnia pracovať v týchto moderných odvetviach. Ekonómia nás učí, aby sme najskôr zberali ovocie, ktoré je na dosah. V tomto prípade sú to mladé dievčatá, u ktorých je dnes relatívne nízky záujem o STEM štúdium, a existuje tak značný potenciál na zlepšenie," uviedol **Róbert Chovanculiak**, analytik nezávislého Inštitútu ekonomických a spoločenských analýz INESS.

„Aj keď ženy boli priekopníčkami počítačovej vedy – napríklad prvý počítačový algoritmus navrhla a napísala pred 200 rokmi Ada Lovelaceová –, dnes táto oblasť viac oslovuje mužov. V Microsofte dlhodobo podporujeme zapojenie žien do technológií, pretože je to dôležité pre ne, pre IT spoločnosť aj pre ekonomiku ako celok. Máme množstvo projektov, ktorých cieľom je ukázať dievčatám a ženám, že pomocou technológií môžu zmeniť svet v akomkoľvek odbore. Najdôležitejšie je začať búraním predsudkov a stereotypov, ktoré v tejto oblasti existujú," uviedla **Biljana Weber**, generálna riaditeľka spoločnosti Microsoft Česká republika a Slovensko.

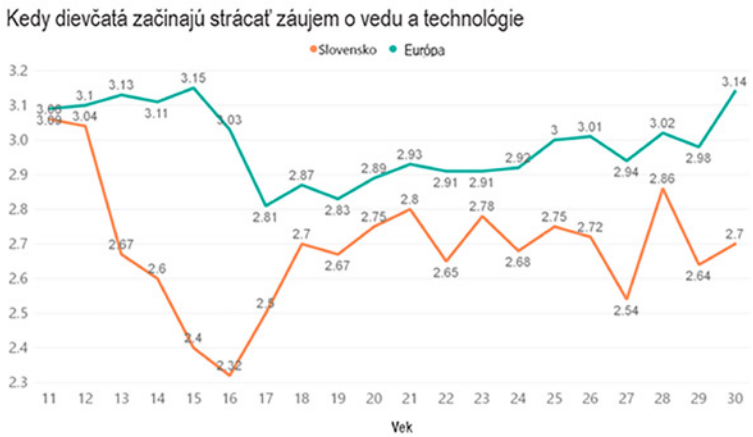

Článok poskytla Katarína Šutarová, PR konzultant, agentúra LIKE

MACHUĽA NESPOKOJNOSTI

ČO AK... NIEČO FUNGUJE?

NOVÁ RUBRIKA, KTOREJ CIEĽOM JE OBRÁTIŤ SA CHRBTOM K NEGATIVIZMU. MACHUĽA PREDSTAVUJE AKÚSI SPLEŤ VŠETKÉHO, ČO NEFUNGUJE A NA ČO SA ĽUDIA VYHOVÁRAJÚ - SYSTÉM, VLÁDA, PENIAZE (POKOJNE DOPLŇTE). MÁ ZNÁZORŇOVAŤ, ŽE Z TOHO KLBKA VIEME VYTIAHNUŤ NIEČO, ČO JE TU PRE ĽUDÍ, V SNAHE POMÔCŤ IM.

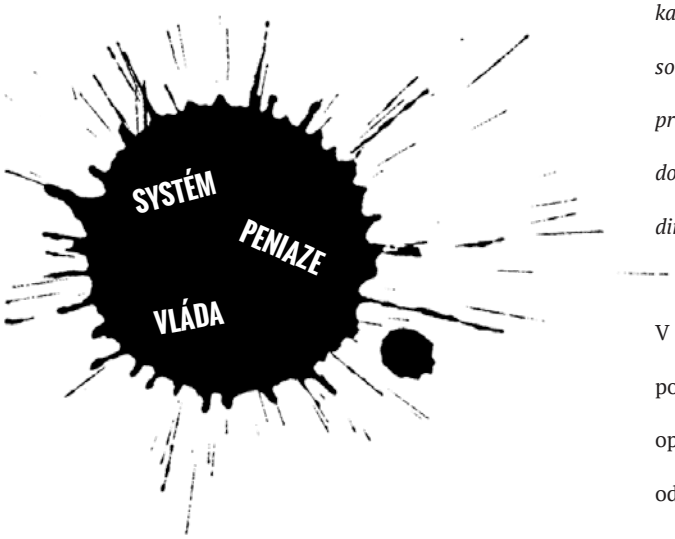

Asi každý z nás má osobnú skúsenosť s tým, že niečo nefunguje. Systém, vedenie, zákony... Kto hľadá, ten vinníka vždy nájde. My sme hľadali tiež... ale opak: čo pre nás kto kedy spravil. A, vďakabohu, našli sme!

V predošlom programovom období, konkrétne v roku 2013, bol realizovaný národný projekt Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti, implementovaný ústredím PSVR v rámci operačného programu zamestnanosť a sociálna inklúzia, vďaka ktorému sa na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny personálne i odborne posilnil výkon sociálnej práce s dieťaťom v jeho prirodzenom prostredí. Na všetky slovenské úrady bolo prijatých dohromady 92 rodinných asistentov, ktorí doslova „asistovali rodine“ pri jej každodenných činnostiach.

V súčasnom programovom období sa národný projekt Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti pod operačným programom Ľudské zdroje rozšíril o ďalšie odborné tímy, zabezpečujúce prácu s rodinou v prirodzenom i náhradnom rodinnom prostredí. V oblasti výchovných opatrení našlo uplatnenie 158 novoprijatých zamestnancov, v oblasti náhradnej rodinnej starostlivosti bolo zamestnaných 92 nových pracovníkov.

Ako to súvisí so školou?

Škola ako taká je tvorená najrôznejšími sociálnymi väzbami, interakciami, pravidlami i všeobecnými či morálnymi zákonmi. Sama o sebe poskytuje mnohým študentom a pedagógom priestor na sebarealizáciu, či už v podobe konštruktívnej

alebo deštruktívnej.

Jednoducho povedané, ak sa v živote jednotlivca niečo deje, s najväčšou pravdepodobnosťou sa to prejaví v škole.

V súčasnosti má škola k dispozícii viaceré riešenia problémového správania žiaka. Jednou z možností je spolupráca maloletého so školským psychológom. Problémom je, že nie každá škola disponuje takýmto odborníkom, a preto sa musí mnohokrát obracať na externú pomoc. Národný projekt poskytuje inovatívne riešenia, ktorých základným východiskom je integračný a individuálny prístup k jedincovi. Uvedené realizuje prostredníctvom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny odbor sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. Kmeňový zamestnanec úradu (sociálny pracovník) je oprávnený vykonávať šetrenia v domácnosti maloletého za účelom posúdenia daného stavu a analýzy rodinného prostredia. Povedané metaforou: kmeňový zamestnanec je internistom rodiny a vyhodnocuje, akým spôsobom a v akých oblastiach môže rodine pomôcť. Ku konkrétnym riešeniam sa dostane prostredníctvom odborných tímov, ktoré majú vďaka národnému projektu pracovisko na úrade a sú pripravené poskytnúť rodine pomoc či podporu v zmysle svojho zamerania.

Príklady možných riešení problému: záškoláctvo

Maloletý Tomáš bol v škole pokojný, sústredený, s adekvátnym priemerom známok. Problémom boli jeho časté neskoré príchody, ktoré časom prerástli do vážneho záškoláctva.

Sociálny pracovník navštívil rodinu maloletého, kde realizoval šetrenie. Oboznámil sa s rodinnou anamnézou a zvážil, ktorý odborný tím je v tomto prípade indikovaný.

Rodinný asistent

Sociálny pracovník zistil, že maloletý Tomáš má spoločnú izbu so svojimi štyrmi súrodencami. Matka detí nemá dostatok zručností, a tak v rodine vládne chaos. Tomáš si každé ráno hľadá svoje oblečenie spomedzi šatstva všetkých súrodencov, čo v konečnom dôsledku spôsobí, že zmešká autobus. Pretože sa to deje často, v škole ho karhajú, nevediac, že neskoré príchody nie sú úmyselné. Aby sa vyhol nepríjemným pripomienkam, postupom času Tomáš prestáva chodiť do školy úplne.

Rodinný asistent začal pravidelne navštevovať rodinu za účelom presného definovania oblastí, v ktorých potrebuje matka pomôcť. V tomto prípade ju naučil adekvátne triediť a skladovať oblečenie detí, čím eliminoval príčiny neskorých príchodov maloletého do školy.

Odborný tím pre výchovné opatrenia

Sociálny pracovník zistil, že záškoláctvo maloletého je komplexný jav, spôsobený viacerými, prevažne rodinnými faktormi. Rodine sa udelilo jedno zo štyroch výcho-

OPERAČNÝ PROGRAM ĽUDSKÉ ZDROJE

EURÓPSKA ÚNIA

Európsky sociálny fond
Európsky fond regionálneho rozvoja

vných opatrení, na základe ktorých s ňou začal pracovať odborný tím pre výchovné opatrenia – psychológ a sociálny pracovník. Následne sa odhalilo, že záškoláctvo je spôsobené nevhodným prístupom rodičov k maloletému, v dôsledku čoho mal neadekvátne znížené sebavedomie.

Odborný tím pre výchovné opatrenia upozornil rodičov na nevhodné interakcie s maloletým. Prostredníctvom psychosociálnych techník posilňujú väzby v rodine a učia vzájomnému rešpektu.

Odborný tím pre náhradnú rodinnú starostlivosť

Sociálny pracovník zistil, že maloleté dieťa je v náhradnej osobnej starostlivosti, čiže Tomáš je osvojený starou matkou, pričom biologickí rodičia neprejavujú o chlapca záujem. Nevhodné poznámky spolužiakov či naopak prílišná snaha pedagógov o začlenenie maloletého do procesu vzdelávania ho stresujú a traumatizujú. Výsledkom sa stáva snaha o útek z prostredia, ktoré mu neustále pripomína ťažké životné začiatky a zradu najbližších.

Odborný tím pre náhradnú rodinnú starostlivosť (psychológ a sociálny pracovník) začal s maloletým pracovať na spracovaní traumy a používaní adekvátnych obranných mechanizmov. Upozornil školu na problematiku sekundárnej traumatizácie.

Výsledok národného projektu:

- približne 300 novovytvorených pracovných miest pre absolventov humanitných smerov po celom Slovensku;
- odbremenenie kmeňových zamestnancov úradov práce, sociálnych vecí a rodiny, ako aj psychológov, referátov poradensko-psychologických služieb;
- podpora prirodzených aj náhradných rodín za účelom lepšieho zvládania rodičovských zručností a následná deinštitucionalizácia systému (zabránenie vyňatia dieťaťa z prirodzeného prostredia a jeho umiestnenie do štátnych inštitúcií);
- niekto sa stará...

V prípade záujmu navštívte www.upsvar.sk > Európsky sociálny fond > národné projekty v programovom období 2014 – 2020 alebo kontaktujte váš úrad práce. ■

Ako sa hovorí, všetci sme len kvapky v mori. Systém, v tomto prípade národný projekt, je definovaný ľuďmi, ktorí ho vytvorili, ľuďmi, ktorí ho implementovali, a nakoniec ľuďmi, ktorí ho vykonávajú. Ak je niekto z nich neschopný, projekt nebude fungovať. Nie je to však systém, ktorý zlyháva. Je to človek...

DUÁLNE VZDELÁVANIE

KDE BOLO, TAM BOLO, BOLA FABRIKA A VEDĽA NEJ STÁLA UČŇOVKA. A ŽILI SPOLU ŠŤASTNE... AŽ KÝM ICH NEZRUŠILI.

Odborné vzdelávanie malo na Slovensku svoju tradíciu i patričný význam. Fabriky si školili svojich zamestnancov a zamestnanci si osvojovali kultúru firmy za pochodu, pričom pridanou hodnotou pre nich bolo, že našli uplatnenie na trhu práce bez toho, aby ju vôbec hľadali.

Rozprávka o odbornom učilišti na Slovensku nemala v minulosti idylický koniec. Časom sme sa od takéhoto modelu fungovania vzdialili a postupne sme si tiež uvedomili, že vlastne fungoval.

Dnes prichádza v novom šate, prepracovanejší, premyslenejší a najmä... zo zahraničia.

Duálne vzdelávanie je systém odborného vzdelávania a prípravy na výkon povolania, ktorým sa získavajú vedomosti, schopnosti a zručnosti potrebné pre povolanie. Ako kombinácia teoretického vzdelávania na pôde školy a praktického odborného vzdelávania u zamestnávateľa sa v celej Európe považuje za najlepšie riešenie nezamestnanosti mladých ľudí, je kľúčovým faktorom pri úspešnej hospodárskej politike vyspelých štátov a hlavným nástrojom na znižovanie nezamestnanosti mladých ľudí.

„Európa teraz úplne oprávnene vkladá svoje nádeje do podpory a rozvoja duálnych systémov. Je evidentné, že členské štáty, ktoré tieto systémy dlhodobo realizujú, majú dobré výsledky a ich miera nezamestnanosti mladých ľudí je hlboko pod priemerom EÚ.“ Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Vytváranie pracovných miest prostredníctvom učňovskej prípravy a celoživotného odborného vzdelávania: úloha podnikov vo vzdelávaní v EÚ“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy), 2013/C 161/05.

Vzorom pre väčšinu štátov, a to nielen v Európe, je nemecký systém duálneho vzdelávania. Rovnako sa delí na praktickú a teoretickú časť, pričom tri až štyri dni v týždni sú žiaci na praktickom vyučovaní v podniku a jeden až dva dni absolvujú teoretické vyučovanie v strednej odbornej škole. Odborná príprava celkovo trvá dva až tri a pol roka. V súčasnosti sa v Nemecku takto pripravujú žiaci na výkon povolania v cca 500-tisícoch podnikov vrátane služieb verejného sektora a v živnostiach. Stredne veľké a malé podniky zabezpečujú až 80 % učebných miest v duálnom vzdelávaní. Vďaka širokému využívaniu duálneho vzdelávania je podiel mladých ľudí bez vyučenia alebo bez učebného pomeru ›

v Nemecku nízky (v skupine 15- až 19-ročných je to iba 4,2 %). Nezamestnanosť mladých ľudí v Nemecku je hlboko pod priemerom EÚ.

Zo štatistiky sa dozvedáme, že až 75 % žiakov stredných odborných škôl na Slovensku v posledných rokoch nenašlo uplatnenie vo vyštudovanom odbore. Štát preto prichádza s projektom, ktorý má pritiahnuť študentov končiacich základné školy do duálneho vzdelávania. Vďaka nemu si osvoja teóriu na pôde školy a ďalšie hodiny budú pracovať vo firme, v ktorej môžu počítať s dlhodobým uplatnením. Dnes sa takto vzdeláva 998 študentov, čo momentálne nepokrýva aktuálnu potrebu trhu práce. Podľa inštitútu je ročne približne 4000 absolventov uplatnených v ich študijnom odbore. Štatistika však nepustí a hovorí, že približne 41-tisíc zamestnancov odíde z odborných miest do dôchodku, a tak každoročne chýba ekonomike cca 34-tisíc absolventov, ktorí by mali zaplniť tieto medzery na trhu práce.
V školskom roku 2016/2017 je do systému duálneho vzdelávania zaradených 51 stredných odborných škôl. Najviac škôl je v Trenčianskom samosprávnom kraji, a to 12. Počty ďalej hovoria o 11 školách v Žilinskom kraji, 10 školách v Nitrianskom kraji, 6 školách v Bratislavskom kraji, 3 školy sú v Trnavskom kraji a jedna v Banskobystrickom kraji.

Vymedzenie pojmu:

Odborné vzdelávanie a príprava je výchovno-vzdelávací proces, v ktorom sa získavajú vedomosti, zručnosti a schopnosti potrebné na výkon povolania, skupiny povolaní alebo odborných činností; člení sa na teoretické vyučovanie a praktické vyučovanie.

Systém duálneho vzdelávania je systém odborného vzdelávania a prípravy žiaka založený na:

- zmluvnom vzťahu medzi zamestnávateľom a žiakom (učebná zmluva) – vytvára partnerský vzťah, ktorý je definovaný vo forme učebnej zmluvy, upravujúcej práva a povinnosti zmluvných strán vo vzťahu k praktickému vyučovaniu žiaka;
- zmluvnom vzťahu medzi zamestnávateľom a strednou odbornou školou (zmluva o duálnom vzdelávaní) – upravuje najmä rozsah, podmienky a koordináciu odborného vzdelávania žiaka s učebnou zmluvou, teda koordináciu teoretického a praktického vyučovania žiaka;
- výkone praktického vyučovania žiaka priamo u zamestnávateľa na pracovisku praktického vyučovania;
- zodpovednosti zamestnávateľa za praktické vyučovania;
- financovaní praktického vyučovania zamestnávateľom.

Aké plusy prináša duálne vzdelávanie?

Stredné školy rodičia často porovnávajú s gymnáziami. Tu treba povedať, že aj SOŠ sa končia maturitou a nebránia pokračovať vo vysokoškolskom štúdiu. Štúdium v kombinácii s praxou žiakom vytvára priestor študovať a popritom formou praxe získavať zručnosti, osvojovať si firemnú kultúru a u zamestnávateľa sa pripravovať na zamestnanie. Samozrejme, tento proces prináša aj príjem pre žiaka formou štipendia či odmeny za produktívnu prácu. Množstvo študentov si v dnešnej dobe privyrába rôznymi brigádami, aby si zabezpečili aspoň nejaký príjem. Je to však mnohokrát na úkor voľného času, ktorý by žiaci mohli venovať napríklad štúdiu, a tak sa dostávajú do bludného kruhu, v ktorom nestíhajú spĺňať úlohy školy či, naopak, zamestnávateľa. V systéme duálneho vzdelávania tento problém odpadá, pretože študent má možnosť privyrobenia si priamo na pracovisku. Plusom je tiež perspektíva práce, istota zamestnania a možnosť odborného rastu. Príprava na povolanie v reálnych podmienk-

ach zamestnávateľa prináša rýchlejšie dosiahnutie pracovného výkonu s lepším mzdovým ohodnotením v budúcnosti. Získanie pracovných návykov priamo počas štúdia je zárukou neskoršieho bezproblémového začlenenia sa do pracovného kolektívu u budúceho zamestnávateľa. Po získaní odbornosti získa žiak vysokú úroveň pripravenosti nielen na prácu u daného konkrétneho zamestnávateľa, ale aj na prácu v rámci globálneho hospodárskeho priestoru.

Zdroj: UCN v spolupráci so ŠIOV ■

NÁRODNÝ PROJEKT DUÁLNE VZDELÁVANIE A ZVÝŠENIE ATRAKTIVITY A KVALITY VZDELÁVANIA

INFORMÁCIA K NÁRODNÉMU PROJEKTU „DUÁLNE VZDELÁVANIE A ZVÝŠENIE ATRAKTIVITY A KVALITY OVP“

Operačný program: 312000 – Operačný program Ľudské zdroje

Realizátor: Štátny inštitút odborného vzdelávania

Názov projektu: Duálne vzdelávanie a zvýšenie atraktivity a kvality OVP

Kód výzvy: OPLZ-PO1/2016/NP/1.2.1-01

Kód ITMS: 312011C789

Celkové oprávnené výdavky projektu: 33 626 257,73 €

Miesto realizácie: celé územie SR

Dĺžka realizácie: 01/2016 – 10/2020

www.dualnysystem.sk

V národnom projekte chceme zapojiť všetky učebné a študijné odbory, ktoré je možné upraviť podľa požiadaviek systému duálneho vzdelávania na rozsah počtu hodín praktického vyučovania.

Hlavným cieľom národného projektu je plošná implementácia systému duálneho vzdelávania do všetkých vhodných učebných a študijných odborov, prehĺbenie prepojenia vzťahu zamestnávateľ – stredná škola – žiak v rámci systému duálneho vzdelávania, vytvorenie jednotného informačného prostredia pre systém duálneho vzdelávania a elektronizácia procesov implementácie, zvýšenie atraktivity a kvality OVP a príprava inštruktorov, majstrov a učiteľov na plnenie uvedených úloh. Primárnym kritériom výberu stredných odborných škôl je výber škôl, ktoré vstupujú do systému duálneho vzdelávania. Výber novovytvorených alebo inovovaných učebných odborov podlieha zapojeniu sa daného študijného alebo učebného odboru do systému duálneho vzdelávania. Účasť zamestnávateľov v systéme duálneho vzdelávania sa predpokladá na úrovni 1450 zamestnávateľov, 7 stavovských a profesijných organizácií v zmysle zákona č. 61/2015 Z. z. a v tejto súvislosti aj 280 stredných odborných škôl (počet škôl bol stanovený na základe predpokladu a postupného zavádzania špecializácie SOŠ), 8 vyšších územných celkov.

Spôsob realizácie:

Projekt Duálne vzdelávanie a zvýšenie atraktivity a kvality OVP bude realizovaný prostredníctvom nasledujúcich aktivít:

A.1 Zapojenie stavovských a profesijných organizácií do procesu pokračujúcej transformácie OVP a vybudovanie ›

kooperačnej platformy spolupráce partnerov zapojených do systému duálneho vzdelávania, vzdelávanie a príprava inštruktorov

Cieľom aktivity je rozvoj a prehĺbenie spolupráce stavovských a profesijných organizácií v zmysle relevantných ustanovení zákona č. 61/2015 Z. z. Je potrebné prehĺbiť spoluprácu so stavovskými a profesijnými organizáciami, ako aj s Radou zamestnávateľov pre systém duálneho vzdelávania, zapojenie stavovských a profesijných organizácií do procesu transformácie odborného vzdelávania a prípravy, zaviesť jednotnú koordináciu systému duálneho vzdelávania zo strany zamestnávateľov a jednotný prístup zamestnávateľov k vzdelávacej sústave a sieti škôl vstupujúcich do systému duálneho vzdelávania.

A.2 Aktualizácia a verifikácia potrieb trhu práce, transformácia povolaní a zamestnaní na učebné a študijné odbory, priebežné analýzy uplatnenia absolventov všetkých stredných škôl v SR

Cieľom aktivity je dosiahnuť čo najtesnejšie prepojenie OVP s potrebami trhu práce a požiadavkami zamestnávateľov cestou aktualizácie mapy vecnej a územnej pôsobnosti zamestnávateľov, vypracovania návrhu riešenia a spôsobov prenosu požiadaviek trhu práce do systému duálneho vzdelávania ako podklad pre reštrukturalizáciu sústavy učebných a študijných odborov.

Cieľom aktivity je prostredníctvom vytvorenia mapy vecnej pôsobnosti zamestnávateľov a prevodníka medzi povolaním, zamestnaním a učebným študijným odborom poskytnúť nástroj, ako aj informácie na nastavenie plánov výkonov SOŠ na základe potrieb trhu práce, ako aj analýzy uplatnenia absolventov všetkých stredných škôl.

A.3 Participácia na procese nastavenia plánov výkonov stredných škôl na základe ich špecializácie a ich zapojenia do systému duálneho vzdelávania, vykonaných na základe potrieb trhu práce na regionálnej úrovni

Cieľom aktivity je pripraviť podmienky a realizovať v rámci kompetencií pracovných skupín NP proces nastavovania plánov výkonov SOŠ, vypracovať analýzy možnej špecializácie škôl s dosahom na vypracovanie návrhu na inováciu siete škôl a využiť výstupy činností aktivity na vypracovanie návrhu na zmeny systému financovania OVP a sprístupniť relevantné informácie na webovom sídle. Vo svojej časti A.3.2. sa aktivita zameriava na aktualizáciu manuálu pre postup pri príprave VZN o určovaní počtu tried v jednotlivých učebných a študijných odboroch prvého ročníka stredných škôl pre prijímacie konanie v nasledujúcom školskom roku a v časti A.3.3. na realizáciu procesu nastavenia plánov výkonov škôl je koordinácia účastníkov procesu stanovovania

a verifikácie plánov výkonov škôl, ako aj zjednotenie postupu pri ich stanovovaní prostredníctvom aktualizácie manuálu akceptovaného všetkými samosprávnymi krajmi s prihliadnutím a preferovaním SDV. Stanovovanie plánov výkonov je komplexný proces, ktorý využíva dáta poskytované aj CVTI a RIS, ale ich aplikácia závisí od prepojenia všetkých získaných údajov a ich verifikácie voči potrebám trhu práce. Pre stanovenie plánov výkonov je nevyhnutné, aby bol vypracovaný návrh siete stredných odborných škôl, ktorý bude vychádzať z metodiky vypracovanej v rámci projektu RSOV.

A.4 Implementácia systému duálneho vzdelávania na celoslovenskej, ako aj regionálnej úrovni za účasti zamestnávateľov

Primárnym cieľom aktivity je zaviesť systém duálneho vzdelávania v rámci 8 regiónov SR vo všetkých relevantných učebných a študijných odboroch na podporu vykonateľnosti zákona 61/2015 Z. z., aktualizácia študijných a učebných odborov a vypracovanie, resp. aktualizácia štátnych vzdelávacích programov pre vybrané skupiny učebných a študijných odborov s akceptáciou podmienok a požiadaviek SDV.

A.5 Sprevádzanie žiaka v systéme duálneho vzdelávania a príprava PZ a riadenia SOŠ a základných škôl (ZŠ) so zameraním na zavedenie SDV

Cieľom tejto aktivity je vytvorenie, resp. implementácia viacerých prvkov, ktoré sú kľúčové pre efektívne fungovanie SDV v školách. Ide o prvky, ktoré priblížia PZ riadeniu školy k sprevádzaniu žiaka k SDV a vytvoreniu podmienok networkingu medzi SOŠ, ZŠ a zamestnávateľom. Cieľom aktivity je vypracovať zásady sprevádzania zamestnávateľa a žiaka pri vstupe do systému duálneho vzdelávania na SOŠ a v ZŠ a v centrách OVP. Pre kvalitnú a odbornú implementáciu systému duálneho vzdelávania je potrebné splniť ďalší cieľ aktivity, a tým je realizácia vzdelávania pedagogických zamestnancov SOŠ a ZŠ.

A.6. Elektronizácia procesov podporujúcich implementáciu prvkov SDV

Cieľom aktivity je vytvoriť dátové prostredie, elektronické nástroje a kooperačno-komunikačnú infraštruktúru na spracovanie agendy implementácie prvkov systému duálneho vzdelávania a elektronizovať vybrané administratívne procesy podporujúce ich transparentnosť, efektivitu spracovania agendy systému duálneho vzdelávania s prihliadnutím na implementáciu nového modelu SŠ.

Zdroj: ŠIOV

VÝSKUMNÝ ÚSTAV DETSKEJ PSYCHOLÓGIE A PATOPSYCHOLÓGIE

ROZHOVOR S NOVÝM RIADITEĽOM VÚDPAP-U O TOM, ČÍM SI ÚSTAV PREŠIEL, KDE SA NACHÁDZA A KAM SMERUJE.

Ústav = vedecká, výskumná, vzdelávacia či inak špecializovaná organizácia, realizujúca spoločensky alebo hospodársky prospešné činnosti takým spôsobom, aby výsledky predmetných činností boli rovnocenne dostupné pre všetkých.

Personálne zabezpečenie je tvorené terapeutmi, odborníkmi z oblasti psychológie, pedagogiky prípadne inými výskumnými pracovníkmi. Tieto tímy expertov sú rukami, nohami ako i mysľou celej organizácie, pričom jej srdce je v súčasnosti v rukách špičkového kardiochirurga, ktorým je MUDr. Peter Lukáč, MPH.

Pán doktor, ako vy vnímate VÚDPaP?

Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie je unikátom svojho druhu, pretože ide o najvyššie pracovisko, zastrešujúce psychologické a výchovné poradenstvo. Je zaujímavé, čím všetkým si ústav v minulosti musel prejsť, nehovoriac o jeho krátkodobom zrušení. Vnímam však veľký potenciál a silu tejto inštitúcie, nakoľko v nej figurujú uznávaní odborníci na poli psychológie a pedagogiky. V súčasnosti má

VÚDPaP okolo 55 zamestnancov, z toho 40 je čisto vedecko-výskumných pracovníkov. To znamená, že okolo mňa sa pohybuje množstvo geniálnych mozgov s úžasnými vedomosťami a skúsenosťami, čo si nesmierne vážim.

Prečo ste sa ako kardiochirurg rozhodli venovať inej oblasti?

Nie je úplnou pravdou, keď povieme, že sa venujem inej oblasti. Medicína, psychológia, pedagogika, všetko je to o tom istom, o človeku. Len naňho nazeráme z iných uhlov. Celý svoj život som zasvätil ľuďom a snahe pomôcť im. Mal som vtedy pocit, že robím správnu vec. Okrem profesijnej praxe som sa začal venovať i charite. Založil som nadáciu srdcovej chirurgie Zachráňme srdce!, ktorá bola prvou nadáciou svojho druhu. Odhliadnuc však od polemiky, či je alebo nie je medicína príbuzná psychológii, absolvoval som aj manažérske štúdium na SZU v Bratislave, kde som získal titul MPH (Master of Public Health), čo zo mňa oficiálne robí odborníka na riadenie vo verejnom zdravotníctve.

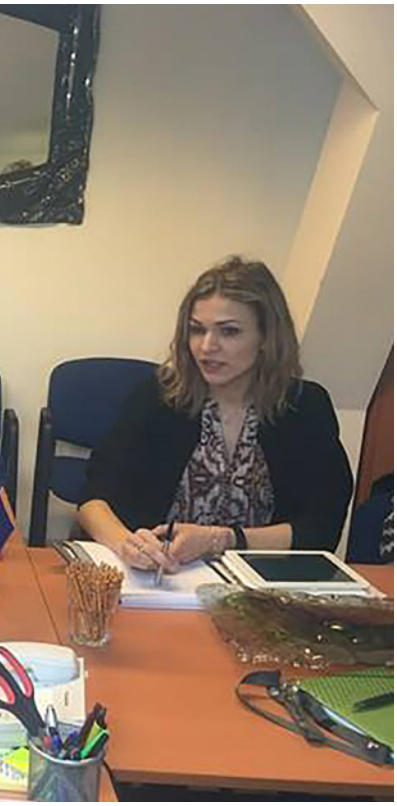

V akom stave bol VÚDPaP, keď ste doň prišli?

Nastúpil som do funkcie 1. 8. 2016. Neviem, či sa dá hovoriť o nejakom stave, v ktorom sa VÚDPaP nachádzal. V prvom rade som sa potreboval zorientovať. Vedel som, že mám ,,liečiť", ale nevedel som presne čo a akým spôsobom. Potreboval som si pomenovať základné premenné, s ktorými mám v budúcnosti pracovať, vytvoriť výkonný manažment, o ktorý sa môžem oprieť a zveriť im náročné úlohy.

Musím však povedať, že VÚDPaP je silná organizácia s krásnou históriou a oceňujem mojich predchodcov v tom, čo všetko dokázali vybudovať. Napríklad som vďačný za to, že tu máme aktívne centrá pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie.

Aký je zatiaľ váš prínos?

Že som neušiel... (smiech) Uvedomil som si, že v súčasnosti máme k dispozícii množstvo odborníkov, avšak navzájom ich treba lepšie prepojiť s ,,terénom". Mojím hlavným zámerom po príchode na pracovisko bolo otvorenie komunikačných kanálov zdola nahor. Dané sme realizovali sfunkčnením vedeckej a metodickej rady ako mojich poradných orgánov. Členmi vedeckej rady sú autority vo vede a výskume z akademickej sféry Slovenska a Čiech. Nejde však vyslovene iba o psychológov. Otváram priestor i iným odborom za účelom sieťovania odborníkov v záujme riešiť problematiku detí. Členmi metodickej rady sú zase zástupcovia CPPPaP s regionálnym pôsobením a zástupcovia PRO a Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR.

Aké sú vaše plány do budúcna?

VÚDPaP má na rok 2017 zadefinovaný plán úloh, ktorý podľa môjho názoru nemá historickú obdobu. Príprava zohľadňovala potreby rezortu školstva, spoločnosti, ako aj potreby odborných zamestnancov CPPPaP a CŠPP.

Spomenieme základné:

a) Tvorba modelu inkluzívneho vzdelávania v podmienkach slovenského školstva

Znenie úlohy:

Skúmať vývin znevýhodnených detí vrátane rómskej populácie ›

detí.

Preniesť dobrú prax a využiť skúsenosti z realizácie domácich aj zahraničných projektov.

Vytvoriť model inkluzívneho vzdelávania v podmienkach SR.

Čo si o tom v skutočnosti myslíte?

Hm… Téma inkluzívneho vzdelávania je neustále aktuálna a podstatná, o tom niet pochýb. Osobne ma však trochu mrzí, že inklúzia zatieňuje genialitu. Veľké množstvo zdrojov venujeme znevýhodneným a nezostáva nám na nadaných. Tento nepomer považujem za nešťastný a osobne by som bol rád, keby sa nám do budúcna podarilo priniesť opäť viac na svetlo tému nadaných detí.

b) Determinanty edukačnej úspešnosti žiakov ZŠ v SR v kontexte hodnotení PISA

Znenie úlohy:

Identifikovať príčiny klesajúcej úrovne gramotnosti slovenských žiakov v sledovaných oblastiach gramotnosti a pomenovať kľúčové determinanty a predpoklady podieľajúce sa na jej rozvíjaní.

Čo si o tom v skutočnosti myslíte?

Že deti neveria vo vzdelanie. Nemyslia si, že má význam. Dnes sa dôraz kladie na materiálne aspekty života, ktoré sú však pominuteľné. Je zaujímavé, že si navzájom závidíme autá, domy, majetky, ale nie školy, vedomosti či počet kníh, ktoré sme naštudovali. Myslím si, že deti jednoducho neveria tomu, že sa k úspechu dostanú prostredníctvom vzdelania.

c) Determinanty študijno-profesijného vývinu detí a mládeže vo vzťahu k úspešnosti na meniacom sa trhu práce

Znenie úlohy:

Objasniť vzájomné prieniky osobnostného, psychosociálneho a študijno-profesijného vývinu detí a mládeže.

Čo si o tom v skutočnosti myslíte?

Opäť sa potrebujeme dostať na začiatok a kvalitným výskumom zistiť, čo ovplyvňuje budúcnosť a úspešnosť našich detí. Nedokážeme poskytnúť kvalitné kariérne poradenstvo a výchovu, keď presne nevieme, kedy a akým spôsobom to urobiť tak, aby bolo aj účinné.

d) Psychoedukačný program minimalizácie extrémistických postojov a prejavov mladých ľudí

Znenie úlohy:

Minimalizovať extrémistické postoje a správanie.

Využiť výskumné závery k príprave nového psychoedukačného programu.

Čo si o tom v skutočnosti myslíte?

Že sa oháňame slovami, ktorým nerozumieme. Nedávno som sa pýtal kolegov, čo je extrémizmus. Aká je jeho definícia. Kde sa začína a kde končí. Neuveríte, ale nikto si nebol istý odpoveďou. A to je problém. V prvom rade musíme vedieť, o čo ide, poznať, akým spôsobom sa utvárajú extrémistické postoje vrátane ich kognitívneho, emocionálneho a sociálneho podmienenia a až potom môžeme vytvoriť komplexný a validný psychoedukačný program.

e) Rizikové správanie detí a mládeže v kontexte prevencie v školskom prostredí

Znenie úlohy:

Definovať aktuálny výskyt sociálno-patologických javov v školskom prostredí.

Definovať možné príčiny, súvislosti.

Definovať systémové riešenia a odporúčania pre efektívne zacielenie odbornej starostlivosti a preventívnej činnosti.

Čo si o tom v skutočnosti myslíte?

To, čo v predošlých prípadoch. Musíme si byť istí, čo sú sociálno-pa-

tologické javy, ako vznikajú, kedy a ako ich môžeme riešiť. Ukazuje sa nám, že uplatňovanie pedagogických opatrení pri eliminácii rizikového správania nepostačuje. Narastá potreba odbornej starostlivosti, ktorá súvisí so včasnou identifikáciou a cielenou prevenciou.

f) Psychodiagnostika

Znenie úlohy:

Overiť diskriminačnú validitu a súbežnú i predikčnú validizáciu.

Čo si o tom v skutočnosti myslíte?

Používame testy z minulého storočia, tváriac sa, že sú v dnešnej dobe validné. Na to, aby si ľudia všimli, že „dnešné deti sú iné“, než sme boli my, nemusia študovať medicínu alebo psychológiu. Doba je iná, svet je iný. Urgentne potrebujeme prispôsobiť testy pre našu populáciu, pretože ich výsledky môžu byť skreslené. Znamená to, že mnohokrát dieťa onálepkujeme poruchou a pritom si nie sme istí, či ju naozaj má.

g) Duševné zdravie

Znenie úlohy:

Definovať súčasný stav rodiny a jej vplyv na psychický vývin dieťaťa od raného veku.

Skúmať faktory duševného zdravia detí a mládeže, ako aj kauzalitu a súvislosti psychických problémov detí a mládeže, predovšetkým z pohľadu rodinného prostredia a užšieho sociálneho zázemia. Rozvod, exekúcia, trestné stíhanie…

Čo si o tom v skutočnosti myslíte?

Myslím si, že sme len ľudia a mýliť sa je pre nás prirodzené. Ak však existuje spôsob, ako pri tom ochrániť naše deti, robme ho.

h) Digitalizácia a psychický vývin detí

Znenie úlohy:

Zistiť aktuálny stav javov (kiberšikanovanie, závislosť, psychické/zdravotné problémy) v SR s aplikačným dosahom pre edukačnú, poradenskú prax a prevenciu.

Čo si o tom v skutočnosti myslíte?

Doba technológií je pomerne krátka, preto ťažko povedať, či má pozitívny alebo negatívny vplyv na populáciu. Výskum v danej oblasti považujem za veľmi podstatný, pretože ešte presne nevieme, aké budú reálne následky nášho pokroku. ■

MUDR. PETER LUKÁČ, MPH

- 48 rokov
- Z učiteľskej rodiny
- 16 rokov pôsobil na Klinike srdcovej chirurgie
- Podieľal sa na zavedení metódy implantácie mechanickej podpory srdca na Slovensku
- Spoluzakladateľ Spoločnosti robotickej chirurgie
- 2012 – Manažérske štúdium na SZU v Bratislave

JAR V ŠKOLÁCH

To, že prichádza jar, sme si v redakcii Učiteľských novín veľmi rýchlo všimli. Nebolo to zapríčinené zmenou počasia, ale práve vašimi príspevkami, ktoré sa u nás kopili, a boli naozaj pozitívne, veselé, farebné, jednoducho také, aká má byť jar.

Osobne si začiatok jari spájam s uzatvorenými a odklonenými cestami – do akej miery ich zaplnili nadšení bežci.

BEH MEDIKOV MESTA KOŠICE

Študenti Lekárskej fakulty UPJŠ v Košiciach zorganizovali včera podvečer druhý ročník podujatia BEH MEDIKOV MESTA KOŠICE. Trať dlhú 3,2 kilometra si študenti odbehli nielen pre radosť z pohybu, ale aj pre potešenie z pomoci druhým. Vyzbierané štartovné totiž putovalo na konto Kliniky detí a dorastu UPJŠ LF a DNF Košice a použité bude na zlepšenie prostredia pre voľnočasové aktivity a hry malých pacientov. *„Beh organizoval Klub vzdelávania v medicíne Spolku medikov mesta Košice a zúčastnilo sa na ňom 147 bežcov, z toho 71 mužov a 76 žien vrátane zahraničných študentov a niekoľkých pedagógov. Z registračných poplatkov vo výške tri eurá a finančných darov sa podarilo vyzbierať celkovo 520 eur, ktoré boli po skončení podujatia odovzdané primárke Kliniky detí a dorastu MUDr. Eve Sádovej,“* hovorí študentka 4. ročníka všeobecného lekárstva na Lekárskej fakulte UPJŠ v Košiciach Nicolette Zavillová.

Otvorenie akcie sa konalo pred budovou Lekárskej fakulty UPJŠ v stredu

5. apríla 2017 o 16.45 hod. za účasti viceprimátorky MUDr. Renáty Lenártovej, ktorá takisto prispela do zbierky pre pacientov Detskej fakultnej nemocnice, aj keď tento rok sa oproti vlaňajšku na samotnom behu pre časovú zaneprázdnenosť nezúčastnila. Ospravedlnila tiež neúčasť primátora Richarda Raši, ktorý by sa bol k medikom ako zanietený bežec a bývalý študent medicíny veľmi rád pridal, keby sa deň predtým nemusel zúčastniť na rokovaní v Národnej rade SR. Študentov prišiel podporiť aj prodekan UPJŠ LF doc. MUDr. Jozef Gonsorčík, CSc., a dobrý vietor vejúci do chrbta im zaželala aj primárka Kliniky detí a dorastu UPJŠ LF a DFN MUDr. Eva Sádová.

Odštartovalo sa okolo 17. hodiny. Prvý bežec – študent prvého ročníka všeobecného lekárstva František Lami – dobehol do cieľa s časom 9 minút a 33 sekúnd. Druhou najlepšou bežkyňou a prvou ženou v poradí bola Zuzana Durcová s časom 10 minút a 43 sekúnd, ktorá nie je študentkou medicíny.

Aktivitu študentov ocenil dekan Lekárskej fakulty UPJŠ v Košiciach prof. MUDr. Daniel Pella, PhD., ktorému takisto pracovné povinnosti nedovolili zúčastniť sa na podujatí. *„Teším sa tomu, že máme takýchto aktívnych medikov, ktorí*

skĺbili užitočnosť zdravého pohybu, spoločenskej aktivity i charitatívneho cieľa v jedno a som veľmi rád, že im nakoniec prialo aj počasie, ktoré hrozilo prehánkami,“ konštatoval.

Okrem toho, že nám cesty zaplavili bežci, chodníky ovládli aj nadšenci v žltých tričkách, ponúkajúci nám malé nežné kvietky, ktoré pre mnohých znamenajú celý život.

Článok poskytla RNDr. Jaroslava Oravcová,

fotoŽofia Hnátová

DEŇ NARCISOV V PODANÍ GYMNÁZIA HANSA SELYEHO

7. apríla naši študenti vyrážali do ulíc mesta s pokladničkami. Za dobrovoľný príspevok rozdávali žltý narcis a informačné letáky. Našim dobrovoľníkom sa celkovo podarilo vyzbierať 586 eur. Výnos verejnej finančnej zbierky je určený na rozvoj nových techník a metód v prevencii, diagnostike a liečbe, na hospicovú starostlivosť, psychosociálnu starostlivosť o onkologických pacientov a ich rodiny, na rozvoj výchovy, informovanosti a poradenstva.

Poďakovanie patrí Lige proti rakovine, ktorá našim študentom umožnila zapojiť sa do verejnej zbierky. Touto cestou ďakujeme aj našim dobrovoľníkom, vedeniu školy, všetkým učiteľom a triednym učiteľom za ochotu, podporu a uvoľnenie žiakov z vyučovacích hodín. Takisto ďakujeme za finančné dary do zbierok.

Článok poskytla PaedDr. Annamária Komárová

NEZAHÁĽALI ANI TÍ NAJMENŠÍ: ZÁKLADNÁ ŠKOLA V KRÁĽOVEJ NAD VÁHOM

Malí dobrovoľníci zo Základnej školy v Kráľovej nad Váhom sa v tento deň už po siedmykrát rozbehli rozdávať kvietky narcisu, úprimné úsmevy a do pokladničky zbierať dobrovoľné finančné prostriedky.

Neodradilo ich ani chladnejšie počasie, takže počas dvoch hodín sa im podarilo vyzbierať 214,55 eur. Ďakujeme pani riaditeľke Janke Poláčekovej, že aj takouto cestu rozvíja v našich deťoch pocit spolupatričnosti, solidarity a ochotu pomáhať chorým ľuďom v duchu myšlienky: *„Nemusíš byť každý deň*

hrdinom, stačí, ak ostaneš každý deň človekom."

Za rodičov poskytla článok Ing. Lívia Szabóová

TRADIČNÉ ZVYKY, ALE AJ INOVÁCIE V SLÁVENÍ VEĽKONOČNÝCH SVIATKOV

Slovensko bolo na Veľkú noc vždy rozdelené pomyselnou čiarou – na západe sa šibalo, na východe oblievalo. Tieto hranice postupom času mizli, pretože šibanie si muži obľúbili takmer vo všetkých regiónoch. *„Zjavne má šibanie veľkú popularitu u mužov, lebo tá tendencia sa šíri smerom na východ, takže už aj v Prešovskom kraji je pomerne veľa šibačov, hoci to tam nebolo v minulosti tradíciou,"* povedala profesorka Zuzana Beňušková z Ústavu etnológie SAV.

Tradície šibania a oblievania zasahujú stredoeurópsky priestor a mierne prenikajú aj na juh a východ. V krajinách okolo Stredozemného mora oživujú kresťanské tradície aj tým, že ich z kostolov prenášajú na verejný priestor. Tento trend sa dostal aj na Slovensko.

„Okolo Stredozemného mora majú procesie, kde nesú veľké sochy Krista a muži musia podať aj výkon, lebo niekedy sú to naozaj ťažké rekvizity, ale hlavne sa všetko odohráva na verejnom priestore. Je tam teplo, takže ľudia chodia na tieto podujatia vo veľkej miere," povedala Zuzana Beňušková.

Etnológovia urobili výskum v Liptovskej Tepličke a pozorovali, ako sa týmto inováciám prispôsobujú miestni obyvatelia. Nacvičujú si pašiové hry, teda umučenie Krista podľa Svätého písma, a predvádzajú ho na verejnom priestore, pričom sa z neho stáva akési verejné divadlo. Táto inovácia sa u nás zakoreňuje hlavne v obciach regiónov, ktoré sú silne katolícke. Na týchto miestach dnes stále nachádzame aj regrútov, hoci na Slovensku sa od roku 2006 definitívne zrušila povinná vojenská služba.

„V Liptovskej Tepličke doteraz chodia regrúti v krojoch na tzv. „šmigorst" po polievačke po dedine a navštevujú všetky domy. Stále sa u nás uchováva táto veková kategória, čiže chlapci v istom veku okolo 17 – 19 rokov, keď končia stredné školy, plnia funkcie, čo mali v minulosti regrúti. Takže aj takto sa na Slovensku vysporadúvame s inováciami," potvrdzuje Zuzana Beňušková.

Článok poskytla Monika Hucáková, hovorkyňa Slovenskej akadémie vied

---

V redakcii Učiteľských novín máme jar naozaj radi. Je to čas, keď sa všetko prebúdza po dlhej a chladnej zime. Rozhodli sme sa preto, že zrealizujeme VEĽKÚ JARNÚ SÚŤAŽ!!!

Stačí zodpovedať jednu jednoduchú otázku: AKO PREŽÍVATE JAR V ŠKOLE VY? (napr. jarná výzdoba školy, triedy, kresby či projekty na tému jar a čokoľvek, čo vám k tomu napadne).

Pošlite nám k tomu aj fotografiu, aby ste mohli inšpirovať ostatné školy.

Dokedy? Do: 19. 5. 2017

Ako? E-mailom: redakcia@ucn.sk

Predmet e-mailu: SÚŤAŽ – Jar na škole

Kto sa môže zapojiť? Všetci: od materských škôl až po univerzity

Čo môžem vyhrať? Cenu prispôsobíme podľa veku a regiónu našich víťazov. ■

7 KRUHOV POZNANIA PREDŠKOLÁKA

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA, VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU SLOVENSKEJ REPUBLIKY V SPOLUPRÁCI SO ŠTÁTNYM PEDAGOGICKÝM ÚSTAVOM DEFINOVALI V JÚNI 2016 ŠTÁTNY VZDELÁVACÍ PROGRAM PRE PREDPRIMÁRNE VZDELÁVANIE V MATERSKÝCH ŠKOLÁCH.

Dané ustanovuje základné požiadavky štátu na poskytovanie inštuticionálneho predpirimárneho vzdelávania. Zameranie je na dosahovanie optimálnej kognitívnej, senzomotorickej a sociálno-citovej úrovne ako základu pre školské vzdelávanie v základnej škole a pre život v spoločnosti.

V tejto rubrike Vám postupne ozrejmíme jednotlivé oblasti, stanovené Štátnym vzdelávacím programom, tipy ako ich zvládnuť či na čo si dávať pozor pri realizácii programu predškolskej prípravy. **Celou témou nás bude sprevádzať pani učiteľka Vierka Pechová z ABC Materská škola, ktorá nám priblíži jej vlastný program s názvom 7 kruhov predškoláka.**

Štátny vzdelávací program pre materské školy je rozdelený do 7 vzdelávacích oblastí, preto sme ho jednoducho nazvali - 7 kruhov poznania predškoláka. ŠVP definovalo tieto oblasti na základe reflektovania základných obsahov ľudskej kultúry. Snažili sme sa koncept priblížiť reálnemu dianiu v materských školách pričom sme kládli dôraz na pestrosť, jednoduchosť a prehľadnosť. Každú vzdelávaciu oblasť a jej podoblasť sme označili farebnými ikonami pričom pracovný program prevádzame aj do interaktívnej podoby. Naše motto znie: **Čo na tabuli, to na stolíku.** To znamená, že jednotlivé úlohy z programu riešime formou interaktívnych hier, interaktívnych a zvukových obrázkov, animovaných pomôcok, poznávacích panorám, farebných predlôh na interaktívnu tabuľu a taktiež v pracovných zošitoch a na pracovných listoch. Pri formovaní vzdelávacieho programu sme sa snažili ponechať prvky klasického vzdelávania (pracovné listy)

a začleniť ich do modernej doby plnej technológií (interaktívna tabuľa).

V praxi to znamená, že dieťa si môže vyskúšať tú istú alebo podobnú úlohu na Tabuli formou interaktívnej hry a na stolíku pastelkami, ceruzkou, skladaním, lepením formou pracovného listu. Učiteľkám tak prinášame viacero možností ako efektívne a zábavne tráviť čas s detičkami. Pracovné listy na stolík slúžia ako predpríprava k danej téme a tiež ako potvrdenie učiva. Dieťa najskôr plní úlohu podľa pokynov na pracovnom liste a potom na interaktívnej tabuli. V prípade potreby to môže fungovať opačne, najprv na tabuli či počítači, a potom na potvrdenie, pochopenie a uvedomenie si danej témy vypracuje dieťa podľa pokynov tlačený pracovný list.

TIP

Možno sa Vám stalo, že ste doma ponocovali a pripravovali deťom zaujímavú aktivitu, ktorú koniec koncov polovica z nich odignorovala. S programom 7 kruhov predškoláka budete mať k dispozícii viaceré materiály (klasické, moderné), vďaka ktorým viete udržať pozornosť detí a aktívne reagovať na ich záujem či zívanie.

A ako získať tento program?

Všetky naše projekty: Interaktívne hry, Poznávacie panorámy, Pohyblivé a zvukové obrázky, Animované pomôcky, Farebné predlohy, Pracovné listy, Pracovné zošity Guľočka a Predškoláčik, sú súčasťou Licencie na ABC. Každá Licencia predstavuje iný obsah daného školského roka.

TIP

Pokiaľ s takým vyučovaním nemáte skúsenosti, ABC Materská škola ponúka video návody ako používať projekty na interaktívnej tabuli v programe ActivInspire a Flow!works.

Napríklad:

Licencia I a II – Interaktívny program Dieťa a Nový svet: „Pozri, čo ja dokážem."

Licencia III a IV – Interaktívny program: 7 Kruhov poznania Predškoláka

Licencia I+II+III+IV predstavuje celý obsah z ABC za najvýhodnejšiu ponuku s možnosťou užívania až na štyri školské roky.

Pre užívateľov bez Licencie ponúkame aj Voľné interaktívne hry a ukážky našich projektov, na našom serveri: www.abcmaterskaskola.sk a www.abcmaterskeskoly.sk

A teraz priamo k programu 7 kruhov predškoláka:

Jazyk a komunikácia

ŠVP: Hlavným cieľom vzdelávacej oblasti Jazyk a komunikácia je rozvinutie komunikačných kompetencií dieťaťa vo všetkých jazykových rovinách s využitím špecifického rozvojového potenciálu písanej reči.

Viera Pechová: V ABC Materská škola sme danú úlohu rozdelili do troch častí: Hovorená reč, Písaná reč, Písaná kultúra, ktoré odzrkadlujú predlohu zo ŠVP.

V hovorenej reči má dieťa za úlohu najmä správne priradenie hlások k obrázkom. V Písanej reči priraďujeme rovnaké slová a v Písanej kultúre napríklad hľadáme čo sa k čomu rýmuje.

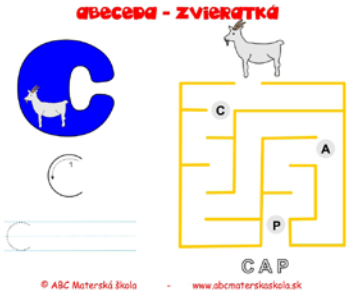

Psychológ radí: Nie všetky deti sú rovnako aktívne, pričom je práve na učiteľke aby rovnomerne zapojila do práce celú triedu. Tie ostýchavejšie deti je potrebné podporovať, povzbudzovať, poskytnúť im dostatok priestoru a času na to aby sa začlenili vo vlastnom tempe. Ideálne je keď sa v triede nastaví vhodná atmosféra a dieťa dostáva podporu aj od spolužiakov. Podstatným je empatický prístup zo strany učiteľky a dôraz na objasňovanie pravidiel skupiny. Tak ako v každom kolektíve, aj tu platí nejaká skupinová dynamika, ktorú keď správne vedieme, dokážeme ju využiť vo vlastný prospech. Je vhodné, keď sa na začiatku školského roka vytvoria spoločné pravidlá komunikácie a umiestnia sa na viditeľné miesto.

Príklad: neskáčem do reči, každý môže povedať svoj názor, počúvam ostatných, keď sa chcem opýtať, zdvihnem ruku a podobne. ■

Orientačná diagnostika:

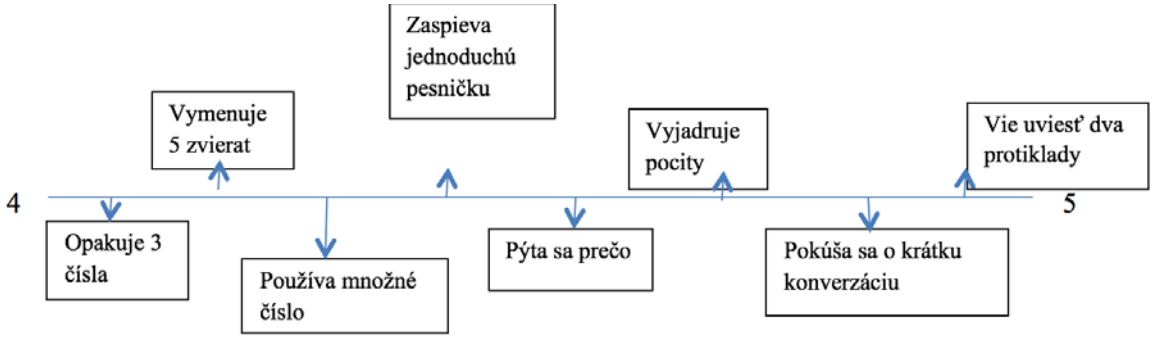

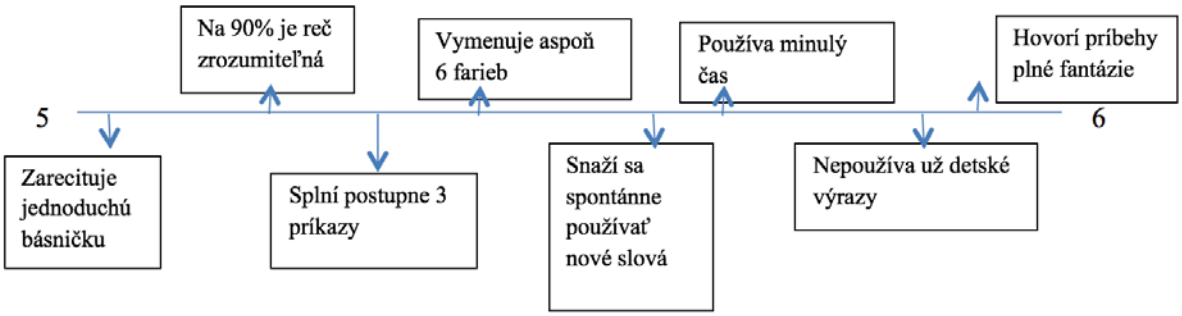

ŠAMORÍN : BRATISLAVA = 1 : 1

PREČO DAŤ ŠANCU ŠKOLE MIMO HLAVNÉHO MESTA

V súčasnosti v Bratislave možno postrehnúť dva trendy: mimobratislavskí obyvatelia prichádzajú do hlavného mesta za prácou a pôvodne bratislavskí obyvatelia odchádzajú z hlavného mesta za bývaním.

Problémom však nie je iba doprava či ceny nehnuteľností. Je to sčasti aj akýsi „patriotizmus“ Bratislavčanov a pocit spolupatričnosti, prepojenosti s týmto mestom. Množstvo „pôvodných obyvateľov“ opustilo sídliská a presťahovali sa tesne za hranicu rodnej hrudy, avšak dušou zostali Bratislavčanmi. Majú radi toto mesto a nikdy sa nebudú cítiť ako dedinčania. To znamená, že ak majú ísť do obchodu, idú do Bratislavy. Ak potrebujú ísť k lekárovi, idú do Bratislavy. Ak majú dať deti do školy, pôjdu do Bratislavy...

Nie je však všetko zlato, čo sa blyští, a školy mimo hranice Bratislavy rapídne povýšili svoju úroveň vzdelávania. Viac nám o tom povie PaedDr. Edita Lysinová, riaditeľka Gymnázia M. R. Štefánika v Šamoríne.

Pani riaditeľka, aké sú základné hodnoty vašej školy?

Počtom žiakov nie sme veľká škola a to má niekoľko výhod. Sme gymnázium rodinného typu. Poznáme po mene každé dieťa a deti zas poznajú každého učiteľa. Spoločne prežívame naše problémy aj radosti. Náš školský vzdelávací program je postavený tak, aby sme poskytli čo najlepšiu prípravu najmä v anglickom jazyku a z prírodovedných predmetov kladieme dôraz predovšetkým na matematiku. Najlepšie to však vystihuje naše logo zo stránky školy: kvalitné vzdelanie – ľudský prístup – pohodlné dochádzanie.

V čom ste podobní a v čom, naopak, rozdielni v porovnaní s klasickými bratislavskými gymnáziami?

Dovolím si tvrdiť, že úrovňou prípravy žiakov na vysokoškolské štúdium – aj univerzitného typu – sa v porovnaní s klasickými bratislavskými gymnáziami nemusíme vôbec hanbiť. Vynikajúcu úroveň nášho gymnázia dokazuje aj úspešnosť prijatia našich študentov na vysoké školy. To číslo je viac ako

98 %! A môžem povedať, že zastúpené sú všetky typy vysokých škôl od prírodovedných, technických až po humanitné. Každá škola má však svoje špecifiká, ktoré ak sa správne rozpoznajú, môžu ich využiť vo svoj prospech. Tie naše sú napríklad práve vyššie spomenuté základné hodnoty. Sme však realisti – určite sa neporovnávame s bilingválnymi gymnáziami ani s matematickým gymnáziom.

Na čo ste na vašom gymnáziu obzvlášť hrdí?

Predovšetkým na naše šikovné deti.

Keby ste boli aktuálne v pozícii rodiča, ktorý premýšľa nad tým, kde bude jeho dieťa študovať, zvolili by ste si vašu školu? Prečo?

Každý rodič hľadá pre svoje dieťa to najlepšie. Prvotne by som rozmýšľala tak, aby som ho ušetrila každodenného nekonečne dlhého cestovania do Bratislavy a späť. Hneď potom by som hľadala kvalitnú školu – recenzie, stránka školy atď. Aj moje deti sú absolventmi nášho gymnázia a ich úspešne zvládnuté univerzitné a vysokoškolské štúdium potvrdzuje, že to bolo správne rozhodnutie. Rodičia veľmi často a radi porovnávajú úroveň škôl cez rôzne rebríčky kvality či úrovne. Sme veľmi radi, že v rebríčku INEKO sme postúpili a nachádzame sa v kategórii gymnázií s názvom Dobrá škola. A na našom zlepšovaní budeme ďalej pracovať.

Na čo kladiete v škole obzvlášť veľký dôraz?

Okrem toho, aby sme poskytli kvalitné vzdelanie, je pre nás mimoriadne dôležité aj to, aby sa deti cítili v škole bezpečne a príjemne, teda veľmi dbáme o to, aby v škole neboli prejavy šikanovania a iné nástrahy, ktoré sa práve v anonymnom prostredí veľkomiest vyskytujú.

Na stránke vašej školy som si všimla, že ponúkate výchovné poradenstvo, kariérne poradenstvo a takisto máte školského psychológa. Nie každá škola sa môže pochváliť takou zásobou odborníkov. Vidíte už reálne výsledky ich práce?

Myslím si, že výchovné poradenstvo je už dnes samozrejmosťou v každej škole, ale na čo som obzvlášť hrdá, je, že už 5. školský rok máme v škole vlastnú školskú psychologičku. Predovšetkým jej zásluhou absolvujú noví prváci po nástupe do školy adaptačný program, ktorého výstup je veľmi hodnotný pre nás – učiteľov, kariérne poradenstvo pre žiakov v predmaturitnom ročníku, rôzne programy – ako sa učiť ľahko a efektívne a mnoho, mnoho ďalších, o poradenskej činnosti pre triednych ani nehovoriac...

Pani riaditeľka, ďakujeme za rozhovor a držíme palce vám i vašim žiakom.

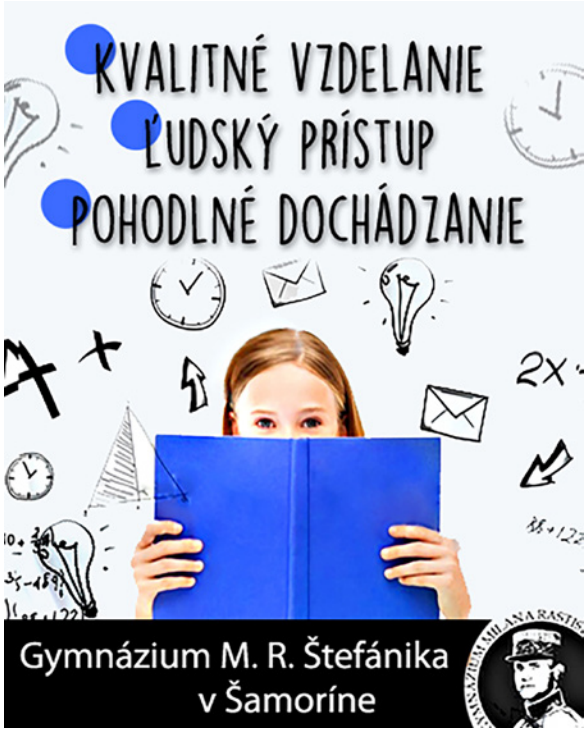

ŠKOLA HROU V 21. STOROČÍ

TÉMA MODERNÉ VYUČOVACIE METÓDY JE AKTUÁLNA UŽ NIEKOĽKO ROKOV. NÁZORY RÔZNYCH ODBORNÍKOV NA ŇU SA VŠAK LÍŠIA.

Niektorí vyzývajú na zmenu učebných osnov, iní chcú aktualizovať učebnice, ďalší by ich najradšej vyhodili a nahradili inými pomôckami. Každý z prístupov má niečo do seba, preto by pre naše školstvo možno bola ideálna ich kombinácia. S jedným z takýchto nápadov prišla spoločnosť LittleLane, ktorá sa venuje vývoju edukačných hier.

Keď v 17. storočí začal Jan Amos Komenský hlásať myšlienky o školských reformách, sotva tušil, aké aktuálne budú mnohé z nich aj o stovky rokov neskôr. Jeho výrok „škola hrou“ tak zľudovel, že mnohí dnes možno vôbec netušia, že jeho autorom je práve on. A hoci to myslel pravdepodobne úplne inak ako my dnes, škola hrou je rozhodne skvelým nápadom, ako pritiahnuť záujem a pozornosť detí.

LittleLane je produktový rad výučbového softvéru, ktorý je iný ako tie ostatné. Aplikácie sú navrhnuté hravou a ilustrovanou grafikou, ktorá nenásilnou formou motivuje predškolákov a školákov k záujmu o slovenčinu, angličtinu, matematiku či dopravnú výchovu. Heslom tvorcov je jednoduchá a pritom podstatná myšlienka – aby deti čas pri počítačoch či tabletoch trávili zmysluplne.

LittleLane ponúka online systém určený pre materské a základné školy nahovorený v piatich jazykoch – slovenčine, češtine, maďarčine, nemčine a angličtine – pričom dieťa si osvojuje slová a vetné súvetia v materinskom i cudzom jazyku formou hry a zábavy. Napokon, táto online aplikácia ›

ponúka až 500 slov a viac ako 800 vetných spojení. Prínosom všetkých LittleLane aplikácií je aj to, že sú dostupné nielen pre učiteľov materských či základných škôl, ale aj pre rodičov, ktorým môže slúžiť ako doplnkový nástroj pri domácom vzdelávaní svojich detí. V súčasnej dobe sú používané na vyše 100 základných a 300 materských školách a sú nainštalované na takmer 10 000 tabletoch v domácnostiach.

LittleLane však ponúka oveľa viac. Aplikácie pre tablety a stolové počítače v školách a unikátny Class Room Management System, ktorý prepája technológie v samotnej triede. Znamená to, že učiteľ má možnosť sledovať a kontrolovať

prácu žiaka na tablete. Prostredníctvom interaktívnej tabule zároveň majú deti príležitosť navzájom si porovnávať svoje výsledky a spoločne pracovať na zadaní. Dnes sú dostupné tabletové alebo PC verzie pre slovenský jazyk pre 3. a 4. ročník, matematiku pre 3. a 4. ročník, anglický jazyk pre I. stupeň základnej školy, 3D dopravnú výchovu a ďalšie aplikácie určené pre II. stupeň základnej školy.

Všetky online aplikácie ponúka LittleLane ako jeden ucelený súbor pomôcok pri vyučovaní spolu s Class Room Management System. Takýto systém je na Slovensku unikátny a jedinečný, pretože dochádza k využitiu a ucelenej spolupráci dostupnej techniky v školách. Ďalším inovatívnym prvkom je využitie virtuálnej reality pri výučbe matematiky, ktorá je dostupná pre každý Android smartfón, stačí si len zakúpiť papierové VR okuliare.

Viac informácií o spoločnosti LittleLane, názorné ukážky a videá všetkých SW a Class Room Management System, ako aj možnosť stiahnuť si online hry a aplikácie nájdete na našej webovej stránke.

Zdroj: UCN

O ČO TÝM DEŤOM IDE?

AK BY SME CHCELI NA ČLOVEKA VYMYSLIEŤ NEJAKÚ METAFORU, MOHOL BY TO BYŤ NAPRÍKLAD KOLÁČ. MYSLÍM SI, ŽE KAŽDÝ Z NÁS JE V PODSTATE AKÝSI VÝSLEDOK KULINÁRSKEHO POKUSU, REALIZOVANÉHO VIAC ČI MENEJ SKÚSENÝMI ŠÉFKUCHÁRMI.

Najskôr sa zobralo za hrsť génov od matky a otca, premiešalo, nechalo odstáť. Potom sa pridalo trochu sociálneho vplyvu, za hrsť pravidiel a povinností, primiešali sa názory, postoje, no a napokon sa to celé zalialo čokoládou a posypalo láskou.

Rozumnejšie povedané, každý z nás je súhrou bio-psycho-sociálnych faktorov, ktoré na nás pôsobia. Deti prichádzajú do školy s hodnotami a postojmi, ktoré sa naučili doma, a s nacvičenými zručnosťami, ako hrať so svojimi rodičmi či súrodencami určité sociálne roly. Úlohou učiteľa je rozšíriť spoločenské obzory detí a naučiť ich adekvátne využívať schopnosti i vedomosti. Získať však deti pre úlohy vzdelávania je čoraz náročnejšie.

Rozvoj demokratického myslenia ovplyvňuje mnoho našich tradičných predpokladov, ale nie vždy nám umožňuje lepšie pochopiť naše deti. Niektoré teórie vychádzajú z toho, že „problémové deti“ majú akýsi organický alebo sociálny deficit. Veriac takémuto prístupu sa však automaticky zamestnávame hľadaním nedostatkov, čím odrádzame deti, navodzujúc im pocit, že s nimi niečo nie je v poriadku. V niektorých momentoch sa dokonca dostávame do situácie, že niečo zlé je úplne na každom. To znamená, že koláč osobnosti je jednoducho „presolený“, „presladený“, prípadne úplne chýbajú nejaké podstatné ingrediencie.

Ak však ako pedagógovia zamestnávame myseľ len hľadaním deficitov, našej pozornosti môžu uniknúť dôležitejšie vlastnosti, ktorými nám dieťa ukazuje práve jeho ochotu spolupracovať. Takéto „žiaduce“ správanie stará škola zvykla „posilňovať“, aby sa zabezpečila poslušnosť a kooperácia žiakov. Deti však nie sú hlúpe a „vzorec oceňovania“ učiteľa pomerne rýchlo dokázali dekódovať. Výsledkom celého posilňovania boli vypočítavejší žiaci, ktorí svoje správanie ľahko prispôsobili za účelom získania odmeny, ignorujúc všetko ostatné. Nehovoriac o tom, že ak nedosiahli očakávanú odmenu, prípadne pre ne stratila svoju príťažlivosť, začali „štrajkovať“.

> Majster tesár sa utne, šéfkuchár presolí a takisto nikto nikdy nepovedal, že erudovaný odborník vychová dobré deti.

V súčasnosti panuje v spoločnosti demokracia, kde ani trest, ani povoľovanie nemajú význam, pretože každý člen má svoju dôstojnosť a je oprávnený rešpektovať sám seba ako rovnocenného partnera.

Trest v dieťati vyvoláva vzdor, odpor a túžbu odplatiť sa. Povo-

ľovanie je, naopak, vnímané ako prejav ponižovania a urážania.

Aký je teda zázračný spôsob získania si detí pre štúdium? Ako získať ich úctu a rešpekt? Zdá sa, že v súčasnosti kooperáciu definuje SPOLUÚČASŤ. V tejto rubrike sa budeme snažiť spoločne nájsť dôvody, prečo sa deti správajú istým spôsobom, a takisto budeme hľadať možnosti, ako ich získať na svoju stranu, na stranu štúdia, napredovania a zvyšovania vedomostnej úrovne. Na samom začiatku však stojí jediné, a to prosté dekódovanie správania dieťaťa.

Sprievodcami nám budú Alfred Adler (ktorého chápanie ľudskej psychológie je založené na spomínaných predpokladoch) a Rudolf Dreikurs, (ktorý svoj život zasvätil nachádzaniu praktických spôsobov vyučovania a využívaniu týchto spôsobov v praxi).

Prinajmenšom sa aspoň pokúšame toto miesto nestratiť, takisto ako nechceme prísť o významnosť, ktorú sme v spoločnosti nadobudli. Uvedené nie je zvyčajne ťažké pre ľudí, ktorí si vyvinuli cit pre spolupatričnosť. Takíto ľudia sú pripravení prispievať k rozvoju spoločenstva a v konečnom dôsledku bývajú dobrými spoločníkmi.

> Základom spoločenského života a charakteristikou zdravých a šťastných ľudí je schopnosť podieľať sa na spoločnom úsilí a spolupracovať pri riešení problémov.

Ako je možné, že to niekedy nefunguje?

Príkladom môže byť novodobý trend dokonalosti, o ktorý sa v súčasnosti mnohí ľudia usilujú. Vyzerať dokonalo, mať dokonalú kariéru, dokonalú domácnosť a popritom dokonalé dieťa.

Dokonalosť je však jednostranná. Každý si ju predstavuje inak. Vo výsledku to znamená, že ak chcem mať niečo dokonalé, musím si to spraviť sám/sama.

Dokonalá osoba potom prestáva komunikovať s okolím, partnerom/partnerkou či dieťaťom.

Dokonalá osoba nenechá svoje dieťa upratať si izbu, pretože vie, že to neurobí dostatočne dobre.

Dokonalá osoba nenechá svoju polovičku vybrať gauč do obývačky, pretože sa tam určite nebude hodiť.

A tak dokonalá osoba žije dokonalý rodinný život dokonale osamelo.

Existuje, samozrejme, viacero dôvodov, vedúcich postupne k poruchám správania u detí. Uvedené je iba jednoduchý exemplár na opísanie vymyslenej, avšak reálnej situácie.

Môžeme povedať, že deti sú mnohokrát vychovávané tak, že začnú veriť, že sa od nich nevyžaduje, aby prispievali k dobrému chodu a pohode rodiny či spoločnosti. Postupne si začnú myslieť, že „skutočnú prácu" v živote môžu vykonať iba rodičia či iní dospelí, prípadne starší a šikovnejší súrodenci. A tak vzniká neistota. Neistota vo svoje vlastné schopnosti. Neistota, týkajúca sa postavenia v rodine, spoločnosti. Neistota v udržaní si miesta sociálne akceptovateľným správaním. A tak sa postupne dieťa uchýli k opaku, k neužitočnému a negatívnemu správaniu, aby sa ubezpečilo o svojej významnosti alebo aby sa vyhlo ešte hrozivejšiemu pádu na ešte menej významnú pozíciu. Podľa tejto teórie by teda neposlušné dieťa malo byť dieťa, ktorému chýba práve povzbudenie.

Rudolf Dreikurs opísal štyri všeobecné ciele neposlúchania, pričom tvrdil, že každé dieťa sa dá zvládať inteligentne, keď jeho správanie budeme chápať ako orientované na jeden alebo viacero z týchto cieľov:

1. Cieľ: Pozornosť

Dieťa si myslí: „Nie som výnimočný, ale ak dokážem získať osobitnú pozornosť, spôsobím rozruch, alebo keď ostatných prinútim, aby mi poskytli servis, aspoň ma nebudú prehliadať."

2. Cieľ: Moc

Dieťa si myslí: „Nemusím byť víťazom, ale aspoň môžem ľuďom ukázať, že ma nemôžu poraziť alebo zabrániť mi robiť to, čo chcem, alebo ma donútiť robiť to, čo chcú oni."

3. Cieľ: Odplata

Dieťa si myslí: „Ľuďom na mne nezáleží, ale aspoň môžem robiť veci, aby som sa im odplatil, keď sa cítim zranený."

4. Cieľ: Neadekvátnosť

Dieťa si myslí: „Nemôžem sa nikomu vyrovnať, ale keď nebudem robiť nič, aspoň ma ľudia možno nechajú na pokoji."

Všetkým typom účelového správania, ako aj príkladom a riešeniam sa budeme venovať v ďalších číslach Učiteľských novín. Veľmi oceníme vaše skúsenosti z praxe, námietky, pripomienky i problémy, s ktorými sa stretávate. Preto sa vám na poradna.ucitel@ucn.sk bude venovať psychológ.

Teória a prax sú mnohokrát dve rozdielne veci.

Ak máte skúsenosti s nevhodným správaním žiakov, napíšte nám na redakcia@ucn.sk

SLUŠNÝ ČLOVEK JE VYCHOVANÝ ČLOVEK

PHDR. MÁRIA HOLUBOVÁ, PHD.

Slušnosť ako postoj jedinca k jeho okoliu je súčasťou sebaovládania a disciplíny pri konaní. S jej základmi sa začíname oboznamovať v rodine, ktorá nám vštepuje pravidlá spoločenského styku vytvorené zo spoločenských noriem a tradícií, ktoré dedíme z pokolenia na pokolenie.

V podstate sa pohybujeme v intenciách „čo sa sluší a čo nie". Veľakrát sú to nepísané pravidlá, postavené na našich tradíciách, ktoré sa začali formovať v 19. storočí, keď podstatnú časť slovenskej spoločnosti tvorili vzdelanci, slovenská inteligencia, učitelia a kňazi. S výbavou slušnosti fungujeme v medziľudských vzťahoch, na verejnosti a v spoločenskom styku.

Na základe zvyšovania výpovednej hodnoty Slovákov a súčasného medzinárodného trendu si musíme uvedomiť, že slušnosť je ako základ medziľudských vzťahov dobrý odrazový mostík, ale v pracovnej komunikácii a firemnej kultúre už nestačí. Jej normy určuje biznis protokol, ktorý vznikol v 50. rokoch 20. storočia vo Veľkej Británii a jeho pravidlá sa pre potreby manažmentu a marketingu selektovali z diplomatického protokolu, ktorý sa začal formovať v his-

torickom čase a priestore už od 15. storočia v Burgundsku a dynastickou politikou sa rozšíril do celej Európy. Po páde monarchií na začiatku 20. storočia začali pravidlá diplomatického protokolu platiť len pre politikov, štátnikov, diplomatov a ich rodinných príslušníkov v Európe a s určitými obmenami aj na celom svete, čo bolo zakotvené vo Viedenskom dohovore o diplomatických stykoch z roku 1961.

SEBAOVLÁDANIE JE PROCES, KTORÝ SA DÁ NAUČIŤ

Pracovná komunikácia a firemná kultúra je určovaná pravidlami biznis protokolu, ktorého základom je sebaovládanie postavené na zdvorilosti a takte. Zdvorilosť je prejav človeka, ktorý je v súlade s disciplínou konania a na rozdiel od slušnosti sa zdvorilosti môžeme cielene naučiť. Vychádza z roviny, že nikto by nemal pod vplyvom svojich momentálnych nálad prejavovať svojmu okoliu sympatie alebo antipatie. Veľmi dôležité pravidlo platí hlavne vo vzťahu nadriadený – podriadený. Čím vyššie je postavený človek, tým zdvorilejší musí byť k nižšie postavenému človeku. V pracovnej komunikácii by sme mali dodržiavať aj zásadu byť zdvorilý k nezdvorilému. Takt je schopnosť človeka, ako sa vyhnúť rozporom a ako vhodne narábať s informáciami. V dnešnom svete sa bez informácií nezaobídeme a ak ich chceme získať, musíme ich vedieť aj podávať. Pri spracovaní informácie neprezrádzame svoj zdroj a držíme sa svojej splnenej povinnosti. Druhá strana, príjemca informácie, ju prijíma v rovine UVERÍM, NEVERÍM, OVERÍM. Klebety a klebetenie v pracovnej komunikácii nemajú miesto. Bez zdvorilosti a taktu sa k profesionalite dopracujeme veľmi ťažko.

V súvislosti s pravidlami medziľudských vzťahov a spoločenského styku sa stretávame aj s pojmami, ktoré sú

hovorovými ekvivalentami k pojmu protokol. Z odborného hľadiska sem patrí termín ETIKETA, ktorý zaraďujeme do roviny archaizmov a cudzích prevzatých výrazov. Pochádza z francúzskeho jazyka a vznikol v 17. storočí na dvore francúzskeho kráľa Ľudovíta XIV., kde pravidlá burgundského protokolu priniesla jeho matka, španielska princezná Anna Rakúska. Preto sa v 18. a 19. storočí stretneme aj so spojením španielska etiketa.

V preklade znamená nálepku, etiketu ako ocenenie, že ovládate protokol a pravidlá zdvorilosti a taktu. Z francúzskeho jazyka pochádzajú aj prevzaté výrazy ako BONTÓN, čo vo voľnom preklade znamená dobrý zvuk. Výrazy bon chic, bon genre sa voľne prekladajú ako dobrý vkus a dobré spôsoby, čo je vlastne zhodné s naším výrazom SLUŠNÉ SPRÁVANIE, ktoré sa bežne používa v hovorovej reči, ale do odbornej terminológie nepatrí. Je naozaj diskutabilné, čo sa za týmto slovným spojením naozaj skrýva alebo čo všetko dokážeme za tento pojem skryť. ■

VÝCHOVA A VZDELÁVANIE MUSÍ BYŤ POSTAVENÁ NA ZÁKLADE STAROSTLIVOSTI O ZDRAVIE

„KEĎ FREKVENCIA VÝSKYTU URČITEJ CHOROBY DOSIAHNE V POPULÁCII EPIDEMIOLOGICKÉ PROPORCIE, JE TO VŽDY ODRAZOM PORUCHY ĽUDSKEJ KULTÚRY.“ R. VIRCHOV

Moderným problémom dnešnej doby je vysoké nebezpečenstvo civilizačných ochorení, ktoré súvisia s nedostatkom pohybu a nesprávnymi stravovacími návykmi spoločnosti. Inak povedané, ľudia prijímajú viac potravy, čo spolu s nedostatkom pohybu zapríčiňuje vznik nebezpečných ochorení. Nazývame ich aj tichými zabijakmi spoločnosti, ba dokonca sa charakterizujú aj ako epidemiologické ochorenia.

Zaraďujeme sem napríklad:

- vysoký krvný tlak,
- zvýšený hodnoty cholesterolu,
- obezitu,
- cukrovku,
- ochorenia pohybového aparátu

V tomto prípade nehovoríme o jednotlivcovi, ale o populácii ako takej, tzn., že máme na mysli celospoločenský problém. V tomto momente je nevyhnutné zaujať racionálne stanovisko, nahlas a účelne vysvetľovať, aké sú najlepšie preventívne prostriedky. Nemusia sa bezpodmienečne týkať medikamentov, ani rôznych liečebných procedúr. Jedným z najuniverzálnejších a najúčinnejších prostriedkov prevencie pred civilizačnými ochoreniami je pohyb, nakoľko práve pohybové aktivity majú priaznivý vplyv na telesnú zdatnosť človeka. Tu prichádza na scénu škola a jej nenahraditeľnosť, nakoľko platí rovnica: Kto si nevypestuje vzťah k pohybovým aktivitám v školskom období, v dospelosti svoj postoj k pohybu bude meniť zrejme ťažko.

Je nevyhnutné učiť žiakov pozitívne myslieť a venovať pozornosť stravovacím návykom a pohybovým aktivitám.

Pokles telesnej zdatnosti populácie je skutočne markantný a rovnako badateľný je aj nárast civilizačných ochorení. Pohybové aktivity majú nenahraditeľný význam pre všetkých, resp. pre tých, ktorým vlastný osud a zdravie nie sú ľahostajné. Je zaujímavé, že v dnešnej, pokrokovej, dobe často zabúdame na veci, ktoré boli zrejmé už v ďalekej histórii.

Otázkam zdravého spôsobu života sa venoval už pred 400 rokmi p. n. l. známy lekár Hippokrates, nazývaný aj učiteľ medicíny.

Odporúčal:

- pochody,
- behy,
- vytrvalostný beh,
- cvičenie s prispôsobenou výživou.

Bol zástancom myšlienky, že dostatok pohybu a odpočinku vedie k zdraviu.

Ďalším velikánom bol Platón, ktorý hlásal *,,Starostlivosť o telo musí predchádzať starostlivosť o dušu.“*

Na rozvíjaní pohybu pre zdravie bol známy Galenos, ktorého volali aj učiteľom zdravia. Galenos ako prvý skúmal pulzovú frekvenciu, kĺby a kosti z pohybového hľadiska. Vytvoril základy fyziológie telesných cvičení, popísal prácu svalov a kĺbov a vydal knihu o ochrane zdravia. Už vtedy bolo známe, že pohybové aktivity blahodarne vplývajú na telesnú zdatnosť a zdravie.

H. Spencer bol ďalším bojovníkom za zdravie spoločnosti. Napísal *,,Telesná pripravenosť je životnou podmienkou prvých úspechov človeka.“* Aj vďaka jeho podnetným myšlienkam sa pohybové aktivity rozširovali v iných krajinách.

V dnešnej dobe čelíme mnohým problémom. Najmä v dôsledku obrovského rozvoja techniky sa nám život vo všetkých ohľadoch zľahčil, celá spoločnosť spohodlnela, čo však zároveň významne ovplyvnilo aj zdravie jej jednotlivých príslušníkov. Je potrebné vedieť, že zdravie nedostávame do vienka ako genetickú výbavu v danom a nemennom stave. Genetický základ je len biologickým potenciálom, ktorý sa môže ďalej vyvíjať pozitívnym alebo negatívnym smerom.

Vychádzajme z toho, že zväčša sa narodíme ako relatívne zdraví jedinci, ale vývojom a následkom nevhodnej výchovy, neadekvátnym postojom k zdraviu a svojím správaním si často chorobný stav privodíme. V čase modernej a technicky vyspelej spoločnosti sa nesprávnou životosprávou a nedostatkom pohybu priam ženieme do záhuby, ktorú predstavujú civilizačné ochorenia. Pritom poznáme spôsoby a cesty, ako sa im vyhnúť. Mnohí sa však tvária, akoby tento stav nebolo možné ovplyvniť.

Je to v našich rukách ako bude súčasná a budúca generácia vnímať vlastne zdravie. Ako sa postavíme k tejto problematike. Výchova a vzdelávanie musí byť postavená na základe starostlivosti o zdravie. ■

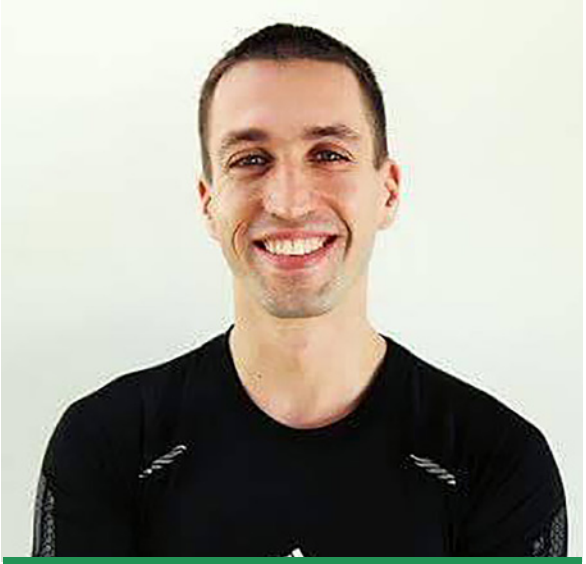

MGR. GABRIEL LOJA

- Absolvent Univerzity Komenského, Fakulty telesnej výchovy a športu FTVŠ UK – aprobácia študijného programu Šport a zdravie
- Osobný tréner so zameraním na problémy pohybovo – oporného aparátu
- Človek, ktorý si uvedomuje podstatu adekvátneho vzdelania a nikdy na sebe neprestáva pracovať (o čom svedčí 25 absolvovaných školení v odbore)
- Človek, ktorý vie, že rovnako podstatné ako žiť zdravo, je riadiť sa pri tom zdravým rozumom....

Študentské ~~Učiteľské~~ Noviny

AKO SOM SA DOSTAL NA VÝŠKU DO LONDÝNA

AKO KAŽDÉMU STREDOŠKOLÁKOVI, AJ MNE SA NATÍSKALA OTÁZKA, ČO PO MATURITE.

Keďže som študoval na gymnáziu, vedel som, že musím ísť na vysokú školu, lebo potenciálnemu zamestnávateľovi by som asi ťažko vysvetľoval, prečo v kolónke „zručnosti“ nemám napísané takmer nič.

Takisto som vedel, že chcem získať dobré vzdelanie v zahraničí, keďže úroveň vysokých škôl, napríklad v Anglicku a Škótsku, je neporovnateľne lepšia ako na Slovensku. Po dlhom zvažovaní som sa rozhodol uchádzať o štúdium v Anglicku, lebo angličtina bola jediný cudzí jazyk, ktorý som ako-tak dobre ovládal, a s prihláškami na anglické vysoké školy mi mohol pomôcť brácho, ktorý v tom čase začínal magisterské štúdium na Univerzite v Cambridgi.

Po dvoch týždňoch surfovania po stránkach anglických univerzít som našiel odbory, ktoré ma zaujali, ako napríklad: Business management na King’s College London, Philosophy, Politics and Economics (PPE) na Oxforde alebo History, Politics and Economics (HPE) na University College London (UCL).

Job interview of 2012: “What are your skills?”
“Hmmm, speed texting, Facebooking, procrastination, sarcasm and profanity.”

Najviac ma zaujali posledné dva spomenuté odbory, keďže som nebol čistá matematická „hlavička“ a na strednej škole ma veľmi bavili predmety ako dejepis, náuka o spoločnosti či geografia.

Po zvážení všetkých možností som sa rozhodol podať si prihlášky... Proces podávania prihlášok na anglické univerzity je oproti Slovensku odlišný, tak som sa ho rozhodol opísať detailnejšie, aby aj iní ľudia, zaujímajúci sa o štúdium v Anglicku, vedeli, ako na to.

1. Všetko nájdete na jednom mieste – UCAS (https://www.ucas.com) slúži ako centrálna databáza všetkých prihlášok na akúkoľvek vysokú školu v Anglicku.

2. V Anglicku je možné podať najviac päť prihlášok na univerzity. Môžete sa hlásiť na päť rôznych škôl alebo trebárs na jednu univerzitu a tam si podať päť prihlášok na päť rôznych odborov.

3. Podať prihlášku cez UCAS sa dá tromi spôsobmi – osobne, prostredníctvom školy alebo cez agentúru. Ja odporúčam prvú možnosť, keďže máte všetko pod kontrolou a nemusíte platiť ›

navyše peniaze agentúram.

4. Do prihlášky je nutné pripojiť aj „personal statement“ – v podstate ide o spojenie vášho životopisu a motivačného listu. Rozsah personal statementu je približne jedna A4, kde je potrebné opísať vaše doterajšie úspechy, dôvod, prečo chcete študovať vybraný odbor a čo chcete v živote dosiahnuť. Pozor však na fakt, že personal statement je identický pri všetkých piatich prihláškach, preto je dobré vyberať si príbuzné odbory na všetkých univerzitách. V tejto časti prihlášky budete potrebovať pomoc vašich učiteľov, lebo k prihláške je nutné pripojiť „reference“. V tejto sekcii musí učiteľ/učitelia napísať, aký ste žiak, v čom vynikáte a prečo sa práve vy hodíte na štúdium v zahraničí.
Takisto budú musieť vyplniť kolónku „predicted grades“. Tu učiteľ vpíše vaše predpokladané známky z ústnej maturitnej skúšky.

5. Termíny na podanie prihlášok sú nasledujúce:

- 15. 10. – pre kurzy medicíny a Oxbridge univerzity;
- 15. 1. – termín na podanie prihlášok na všetky ostatné kurzy a univerzity.

6. Univerzity sú povinné odpovedať do konca marca, ale väčšinou posielajú svoje odpovede skôr. Dve najčastejšie odpovede, aké môžete dostať, sú:
a) Conditional offer – znamená to, že vás príjmu, ak dosiahnete stanovené kritérium na prijatie (napr. 1,5 priemer z ústnej maturity a level angličtiny B2/C1 z IELTS testov);
b) Withdrawal – vaša prihláška univerzitu nezaujala, a preto vám neponúka offer.

7. Po doručení všetkých odpovedí z univerzít si musíte vybrať svoju pevnú voľbu (firm) a poistnú voľbu (insurance), ostatné tri prihlášky
sa týmto rušia.

8. Ak v máji dobre zmaturujete a splníte maturitné kritériá, v septembri vám už nič nebráni nastúpiť na výšku do Anglicka.

Prikladám aj ranking anglických univerzít za rok 2016, aby ste si vedeli porovnať, aké univerzity sú v súčasnosti v popredí.
http://www.topuniversities.com/university-rankings/world-university-rankings/2016

Keďže v mojom prípade ma Oxford zamietol, bolo pomerne ľahké vybrať si svoju firm choice – UCL, na ktorú som sa nakoniec aj dostal a v súčasnosti som v druhom ročníku.

No a keby som sa mal vrátiť k mojim „skills“, určite medzi ne patrí zohnať lodičky v Anglicku o druhej v noci. ■

AND OTAKAR GOES TO...

...BARBORA PEUCH

Otakar je naša verzia Oscara a sme nesmierne hrdí na každého, kto si ho zaslúži.

Uvedomila som si, že k vysnívanej práci potrebujem vzdelanie. A nie len jedno...

Narodila som sa v Bratislave ako klasické sídliskové dieťa. Rada som behala po vonku s vreckovým atlasom rastlín, zvierat a skúmala okolie. Rozhodnutie študovať Strednú priemyselnú školu odevnú v Trenčíne za mňa urobila moja mama. Dodnes presne nerozumiem ako to vo mne mohla vidieť, ale poznala, že mám talent. Nakoľko ma viedla k rešpektu k autoritám, začala som svoje štúdium na SPŠO.

Ocitla som sa na internáte, kde som spoznala množstvo skvelých ľudí, múdrych pedagógov či dobrých priateľov. Minca má však dve strany a ja som si zažila samozrejme aj nepríjemné a smutné chvíle. Vďaka nim som sa však posunula vpred, dospela som a získala nevyhnutné sebavedomie.

Po strednej škole som si povedala, že je na čase zarobiť nejaké peniaze, a tak som začala pracovať ako čašníčka. Vydržalo mi to pol roka. Potom som skúsila pracovať vo vlastnej dielni pre zákazkové šitie s kamarátkou, no ani pri tom som nevydržala dlho. Časom som zistila že mi stále chýba tvorivá práca a že na to, aby som sa jej mohla venovať, potrebujem ďalšie štúdium.

Na Vysokej škole som dostala veľký priestor pre osobný rozvoj a naučila som sa využívať tvorivosť na zadaných a neskôr aj vlastných témach. Zapájala som sa do rôznych súťaží a prehliadok a jeden semester som strávila aj vo Fínsku na University of Lapland fakulte Art and Design.

Počas magisterského štúdia ma zaujímali hlavne konštrukčné a funkčné detaily a ich prepracovanie v nových podobách.

Možno aj práve preto som sa po skončení štúdia zamestnala na pozícii odevnej dizajnérky. Približne po dvoj ročnej skúsenosti som sa rozhodla vrátiť sa opäť na školu pretože v našej firme 80% práce dizajnéra pokrývala príprava strihovej konštrukcie, komunikácia s dodávateľmi a príprava technickej dokumentácie k odevu. Na tvorivý dizajn ostávalo len málo priestoru. Mojím veľkým šťastím bolo, že práve v tejto dobe hľadala p. prof. Sabová akad. mal. novú asistentku. Takže po 6 rokoch štúdia som sa približne v roku 2008 vrátila na školu a som tam až dodnes.

V tvorivosti som našla svoje životné poslanie aj naplnenie. Stále som však neprestávala hľadať hlbší zmysel svojej práce, akoby niečo málo ešte chýbalo. Začala som premýšľať ako robiť módu dnes, keď sme všetci zavalený lacnými odevmi z Číny a Indie. Ako súperiť s výpredajovými cenami, ako alebo ešte lepšie prečo vytvárať ďalší nový dizajn. Pre koho?...

Tu niekde začala vznikať moja dizertačná práca.

Začala som pátrať po akomsi bode nula. Chcela som sa oslo-

bodiť od konvencií a nánosu všetkého čo tu už v rámci odevu bolo. V tomto momente ma zaujali post apokalyptické filmy ktoré si priamo žiadali kostým – odev vychádzajúci z nulových alebo veľmi obmedzených zdrojov.

Hoci iba zopár filmov bolo naozaj dobrých, zanechali vo mne akýsi pocit, nepokoj. Obrazy zničenej, zdevastovanej či spustošenej krajiny z filmovej fikcie sa na vlas podobali obrazom nášho, síce málo propagovaného ale reálneho sveta.

Priemyselná výroba poháňaná masovým konzumom v mnohých odvetviach spôsobuje katastrofálne sociálne, zdravotné a environmentálne dôsledky.

Bolo pre mňa prekvapením, že práve textilný a teda aj odevný priemysel je jedným z najväčších znečisťovateľov prírody a ovzdušia. Keď som začala spracovávať rešerš, videla som deti s vrodenými vadami, choroby kože, otrávené mŕtve vody, ľudí žijúcich v nepredstaviteľných podmienkach bez vody a elektriny v chatrčiach, pôdy zasolené a vyčerpané – neschopné uživiť ďalšie generácie, vyschnuté jazerá, obrovské skládky odpadu. Nekonečný zoznam katastrof.

Praktická časť dizertačnej práce pozostáva z autorskej kolekcie odevov Postapocalyptic Fashion. Vizuálna stránka kolekcie je ovplyvnená Postapokalyptickou módou a jej koncepcia sa sústreďuje na víziu fiktívnej postapokalyptickej budúcnosti, ktorá priamo odkazuje na plytvanie prírodnými zdrojmi a devastáciu prostredia módnym priemyslom. Línia, silueta, farebnosť, materiály alebo strihové riešenie odevu sú formálne prostriedky pre vizualizáciu predstavy života po apokalypse, nedostatku a reálnej potreby spracovania posledných dostupných textilných materiálov. Farebnosť redukovaná na zemité tóny, prípadne odtiene šedej zastupuje potrebu maskovania sa, čím sa opiera aj o autorský text (viď web). Zahaľovanie tela korešponduje s návratom k prvotnej funkcii odevu, ktorou je ochrana pred klimatickými podmienkami.

Viac informácií o Barbore, ako aj jej tvorbu nájdete na webe www.ucn.sk ■

VÝCHOVNÉ KONCERTY ŠITÉ NA MIERU PRE KAŽDÚ ŠKOLU

Hudobno-vzdelávacie programy Hudobného centra prispievajú k uvedomelému počúvaniu hudby, poskytujú deťom zážitok a obohacujú neveľký repertoár kvalitných programov v oblasti hudobného vzdelávania. Hudobné centrum ponúka programy, ktoré zodpovedajú platným školským osnovám, v spolupráci s Asociáciou učiteľov hudby Slovenska (AUHS) a Štátnym pedagogickým ústavom (ŠPÚ) garantuje odbornopedagogickú a umeleckú úroveň hudobno-vzdelávacích programov (všetky sú akreditované). Vyberie si škôlkar, školák aj stredoškolák Jednotlivé koncerty sú prehľadne rozdelené tak, aby si vedel vybrať každý. Koncerty sú rozdelené pre materské školy, základné školy – 1. stupeň, základné školy – 2. stupeň a stredné školy. Centrum ponúka široký repertoár, v ponuke sú desiatky koncertov. Prehľad všetkých koncertov nájdete na stránke: hc.sk/projekt/vychovne-koncerty/

Kontaktné údaje:

vychkon@hc.sk

+421 903 453 611

Učiteľské Noviny

BLOGUJ O KNIHU
SÚŤAŽ PRE BLOGEROV

VYHRAJTE S NAMI KAŽDÝ
MESIAC ZAUJÍMAVÚ KNIHU!

www.ucn.sk
www.facebook.com/ucitelskenoviny

Učiteľské Noviny

Učiteľské noviny • Periodikum o školstve a vzdelávaní • Vydáva: Učiteľské noviny, o. z. • Adresa a sídlo redakcie: Lamačská cesta 8/A, 811 04 Bratislava • IČO vydavateľa: 42 418 089 • Šéfredaktorka: Mgr. Veronika Trojáková, • e-mail: redakcia@ucn.sk • Štatutárny zástupca: Mgr. Veronika Trojáková • Facebook: www.facebook.com/ucitelskenoviny • Redakcia si vyhradzuje právo upraviť titulok príspevku a vykonať v rukopise potrebné štylistické a ďalšie úpravy tak, aby sa nestratil význam a obsah príspevku. Redakcia môže rozhodnúť aj o nezaradení príspevku na publikovanie. Redakcia sa nemusí stotožňovať s obsahom a názormi prezentovanými v príspevkoch • Majiteľmi ochrannej známky Učiteľské noviny sú OZPŠaV SR a MŠVVaŠ SR. • Učiteľské noviny sa distribuujú zadarmo • Periodicita vydávania: mesačne s výnimkou letných prázdnin • Zadané do tlače: 28. apríla 2017 • Registračné číslo MK EV 5217/15 ISSN 0139-5769.